

randstedelijke rekenkamer

Flevoland • Noord-Holland • Utrecht • Zuid-Holland

Validatie Terugblik Collegeperiode 2011- 2015

Provincie Zuid-Holland

Validatie Terugblik Collegeperiode 2011-2015

Provincie Zuid-Holland

Amsterdam, januari 2015

Voorwoord

In 2010 heeft de Randstedelijke Rekenkamer de Terugblik van de collegeperiode 2007-2011 van de Provincie Zuid-Holland gevalideerd. In de bijeenkomst van de programmaraad van 4 maart jl. is aangegeven dat Zuid-Holland weer een validatie zou willen laten uitvoeren over de Terugblik van de huidige collegeperiode. De Rekenkamer heeft daaraan gehoor gegeven. In dit rapport presenteren we de resultaten van onze validatie van de Terugblik collegeperiode 2011-2015 'Zuid-Holland verbindt en geeft ruimte'.

Het is goed en belangrijk dat de provincie terugkijkt op de ambities en beoogde doelen en daarover openlijk rapporteert. Het getuigt daarbij van moed om deze Terugblik weer te laten valideren door een extern kritisch oog. Het geeft aan dat de Provincie Zuid-Holland een lerende organisatie is en publiek verantwoording aflegt over hetgeen in de collegeperiode is gerealiseerd. We zijn verheugd te constateren dat de provincie leerervaringen en bevindingen uit het vorige validatieproces heeft toegepast bij het opstellen van deze Terugblik.

Voor het onderzoek heeft de Rekenkamer documenten bestudeerd en interviews gehouden met veel medewerkers van de provincie. We willen de betrokken ambtenaren hartelijk danken voor hun constructieve bijdragen aan dit onderzoek. Daarnaast stelden we het zeer op prijs dat er gedurende het onderzoek voor ons in het provinciehuis een werkruimte is vrijgemaakt en we toegang hadden tot de voor de Validatie benodigde documenten uit het digitale systeem (IDMS). Het onderzoek is uitgevoerd door het hele team van de Rekenkamer onder coördinatie van Peter Bakhuizen en Filip den Eerzamen van Bureau Zaker.

Ans Hoenderdos-Metselaar
bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer

Inhoudsopgave

Conclusies en aanbevelingen	4
Inleiding	6
1. Consistentie van doelstellingen en effectindicatoren door de tijd	7
2. Consistentie tussen doelstellingen en resultaten	12
3. Kwaliteit van de resultaten	15
3.1 Classificatie resultaten uit de Terugblik.....	15
3.2 Vaststellen controleerbaarheid.....	16
3.3 Beoordeling van de resultaten	17
BIJLAGE A Beoordeling van de resultaten.....	19

Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre de Terugblik collegeperiode 2011-2015 'Zuid-Holland verbindt en geeft ruimte' een juist en toereikend beeld geeft van de door de provincie weergegeven realisatie van de doelen uit het Hoofdlijnenakkoord. Op basis van de geconstateerde bevindingen trekt de Rekenkamer twee conclusies en doen we acht aanbevelingen. Hierbij wordt aangegeven of aanbevelingen, die de Rekenkamer in 2011 deed bij de validatie van de Terugblik over de vorige periode, nog (verdere) opvolging verdienen.

Conclusies

1. Resultaten overwegend juist weergegeven

Toelichting

De gevalideerde resultaten en procesresultaten (verder: resultaten) zijn overwegend juist weergegeven. In enkele gevallen is niet juist gerapporteerd in de Terugblik. Over een klein deel van de valideerbare resultaten kan de Rekenkamer geen oordeel geven, omdat het benodigde onderbouwingsmateriaal ontbreekt of ontoereikend inzicht biedt. De resultaten benoemen diverse causale verbanden, waarvan het lastig zo niet ondoenlijk is de causaliteit aannemelijk te maken. Over dergelijke causale verbanden onthoudt de Rekenkamer zich van een oordeel.

In vergelijking met de Terugblik (2011) over de vorige collegeperiode heeft de huidige Terugblik (2015) beduidend aan kracht gewonnen met betrekking tot evenwichtigheid, begrijpelijkheid en nauwkeurigheid, dit overeenkomstig onze aanbeveling uit 2011 om teksten concreter te formuleren. De Terugblik bevat overwegend verantwoordingsinformatie en informatie over voornemens, die valideerbaar is. Overige door de Rekenkamer onderscheiden typen informatie (verwachtingen, contextinformatie en interpretaties) zijn gedoseerd in de Terugblik toegepast.

Deze conclusie is gebaseerd op bevindingen 1 en 3 t/m 5

2. Mate van doelbereiking niet eenvoudig vast te stellen.

Toelichting

Bijna alle doelen van het Hoofdlijnenakkoord, die de basis vormen voor de beschreven resultaten, zijn in de Terugblik opgenomen; over het algemeen in iets andere bewoording, maar in essentie hebben ze dezelfde strekking. In sommige gevallen zijn doelen aangepast aan actuele ontwikkelingen en concreter geformuleerd. Onze aanbeveling uit 2011 dat de doelen uit het Hoofdlijnenakkoord worden gebruikt als leidraad voor de begroting en - tussentijdse - verantwoording is in voldoende mate opgevolgd.

De Terugblik biedt geen eenvoudig overzicht of en in hoeverre de doelen zijn bereikt. De Terugblik beschrijft de bereikte resultaten, maar geeft daarbij niet aan voor welk deel deze resultaten bijdragen aan de afzonderlijke doelen of onderdelen van doelen. Er is een samenhangende opsomming van resultaten weergegeven, maar het

is lastig te beoordelen in hoeverre met deze resultaten de doelstellingen worden bereikt. Voor de lezer vergt het veel zoekwerk om deze relatie te leggen, met het risico dat ieder een eigen conclusie trekt over de mate van doelbereiking. De toereikendheid van de Terugblik als verantwoordingsdocument kan aanzienlijk worden verbeterd, als de veelheid van beschikbare informatie over de bereikte resultaten meer gestructureerd wordt gepresenteerd (bijvoorbeeld door middel van doelenbomen) en samenvattend wordt gekwantificeerd.

Deze conclusie is gebaseerd op bevinding 2

Aanbevelingen

Aan PS

1. Bepaal in welke mate resultaten een bijdrage moeten leveren aan de beoogde doelen. Het opstellen van doelenbomen en het aangeven van een kwantitatieve weging van de effect- en prestatie-indicatoren kunnen dit ondersteunen.
2. Bepaal in welke gevallen en hoe doelstellingen en/of effectindicatoren kunnen worden bijgesteld ten gevolge van nieuwe ontwikkelingen en/of door u vastgesteld aangepast beleid.
3. Vraag GS om een inzichtelijk overzicht van de mate waarin de doelen zijn bereikt.

Aan GS

4. Rapporteer volledig en consistent over de door PS vastgestelde doelen en effectindicatoren (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
5. Stel vast dat de gerapporteerde resultaten juist en onderbouwd zijn door middel van een interne kwaliteitsborging van registraties. Dit geldt in het bijzonder voor resultaten, die zijn gebaseerd op opgaven van derden. Laat de betrouwbaarheid van die informatie door een onafhankelijke partij verifiëren (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
6. Wees realistisch en exact in de formulering van bereikte resultaten. Wanneer voor een bepaald doel subsidie is toegekend, betekent dit nog niet dat de beoogde prestatie al is geleverd (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
7. Beperk zoveel mogelijk verwachtingen en interpretaties die niet te valideren zijn (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
8. Vermijd lastig vast te stellen causale verbanden bij het beschrijven van resultaten.

In 2010 heeft de Randstedelijke Rekenkamer de Terugblik van de collegeperiode 2007-2011 van de Provincie Zuid-Holland gevalideerd. In de bijeenkomst van de programmaraad van 4 maart jl. is aangegeven dat Zuid-Holland weer een Validatie zou willen laten uitvoeren over de Terugblik van de huidige collegeperiode. De Rekenkamer heeft daaraan gehoor gegeven.

De **doelstelling** van de Validatie is het verstrekken van een oordeel over de juistheid en toereikendheid van de in de Terugblik Hoofdlijnenakkoord 2011-2015 gerapporteerde doelstellingen en resultaten. De discussie tussen PS en GS kan zich daarmee concentreren op de bereikte resultaten.

Informatie is 'toereikend' wanneer de gebruiker van de Terugblik redelijkerwijs in staat wordt gesteld op basis van de informatie een oordeel te vormen over de mate van realisatie van een doelstelling. Het gaat erom dat alles er in staat wat de lezer moet weten, en er niet teveel in staat waardoor de aandacht van de lezer wordt afgeleid.

De Terugblik wordt niet opgesteld vanuit een wettelijke verplichting. Er bestaan dan ook geen verslaggevingsvereisten, zoals die voor bijvoorbeeld jaarrekening en programmabegroting zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording. Daarom zijn Uitgangspunten geformuleerd, waaraan de Terugblik is getoetst. Deze Uitgangspunten zijn op hoofdlijnen:

- Toetspunt 1: volledigheid en consistentie van de Terugblik in relatie tot het Hoofdlijnenakkoord 2011-2015
- Toetspunt 2: consistente relatie tussen doelstelling en behaalde resultaten om inzicht te krijgen in de mate waarin doelstellingen zijn gerealiseerd
- Toetspunt 3: evenwichtigheid, nauwkeurigheid, begrijpelijkheid en juistheid van de gerapporteerde resultaten

In de hierna volgende hoofdstukken worden deze drie toetspunten achtereenvolgens beoordeeld.

De Validatie van de Terugblik concentreert zich op de beleidsprogramma's van de provincie. Dit betekent dat Hoofdstuk 1 Inleiding en Hoofdstuk 2 Reflectie 'Zuid-Holland verbindt en geeft ruimte' van de Terugblik niet zijn gevalideerd. Ook de Integrale Ruimtelijke Projecten (paragraaf 3.5 van de terugblik) zijn evenals bij de vorige Validatie buiten beschouwing gelaten. Ditmaal zijn wel alle beleidsprogramma's integraal in het onderzoek betrokken, dus de gehele tekst van de paragrafen 3.1 t/m 3.4 van de Terugblik.

HOOFDSTUK 1

Consistentie van doelstellingen en effectindicatoren door de tijd

Toetspunt: volledigheid en consistentie van de Terugblik in relatie tot het Hoofdlijnenakkoord

Bevinding 1

De in de Terugblik genoemde doelstellingen en effecten komen grotendeels overeen met de doelstellingen en effecten uit het Hoofdlijnenakkoord. De Rekenkamer plaatst enkele kanttekeningen, die overigens niet van invloed zijn op de kwaliteit van de consistentie van de doelstellingen en effectindicatoren.

Op twee na zijn alle doelstellingen van het Hoofdlijnenakkoord vertaald in de Begroting 2012 en Voorjaarsnota 2012. Over het algemeen is de formulering van doelstellingen aangepast, zonder dat dit groot effect heeft op de strekking van de doelstelling. Daarnaast zijn er enkele doelstellingen die niet terugkomen in de Terugblik en is een beperkt aantal nieuwe doelstellingen opgenomen. Niet alle effectindicatoren uit de Begroting 2012 zijn overgenomen in de bijlage met effectindicatoren in de Terugblik. Daarnaast zijn van sommige effectindicatoren in de loop der tijd de streefwaarden gewijzigd. Dat is overigens via de P&C-documenten grotendeels afgestemd met PS.

Toelichting

De Rekenkamer heeft onderzocht of de in de Terugblik opgenomen doelstellingen en effectindicatoren overeenkomen met de doelstellingen en effectindicatoren in de P&C-documenten (Begroting 2012, Voorjaarsnota, en Jaarrekening 2013). Dit is grotendeels het geval.

In 2011 heeft de Rekenkamer al onderzocht of de doelstellingen uit de Begroting 2012 alle uitgangspunten uit het Hoofdlijnenakkoord omvatten¹. Dit bleek volgens ons niet het geval. In de bestuurlijke reactie gaven GS aan waar de 22 ontbrekende doelstellingen in de Begroting 2012 zouden zijn opgenomen. We zijn dat nagegaan en hebben in ons nawoord geconstateerd dat de helft niet of deels herkenbaar was opgenomen in de begroting. Bij de Voorjaarsnota 2012 is hierop een inhaalslag gemaakt en zijn zo goed als alle uitgangspunten van het Hoofdlijnenakkoord als begrotingsdoelen verwerkt. Er ontbreken er nog twee, te weten de doelstellingen 6 en 12. Deze doelstellingen zijn ook niet alsnog in de Terugblik opgenomen.

- Doelstelling 6 luidt: “Wij zijn voorstander van een tweede westelijke oeververbinding onder de Nieuwe Waterweg. Een keuze van het rijk tussen de Oranjetunnel en Blankenburgertunnel komt later dit jaar aan de orde. Wij bepalen ons standpunt daarover mede op grond van de mogelijkheden van een zorgvuldige landschappelijke inpassing.”
- Doelstelling 12 luidt: “Wij willen dierenleed voorkomen. Zo gaan we door met activiteiten zoals visvriendelijke gemalen en diervriendelijke oevers. Uit het oogpunt van dierenwelzijn hebben dieren voldoende ruimte nodig.”

We hebben de P&C-documenten naast elkaar gelegd en onderzocht of en hoe de formulering van de doelstellingen in de loop der jaren is gewijzigd. Over het algemeen is de formulering van doelstellingen aangepast, zonder dat dit groot effect heeft op de inhoud en strekking van de doelstelling. De Rekenkamer

¹ Randstedelijke Rekenkamer, 2011, Beoordeling doelstellingen conceptbegroting 2012 – Zuid-Holland

begrijpt dat doelstellingen in een periode van vier jaar door allerlei omstandigheden kunnen veranderen. Zo kunnen interne en externe factoren doelstellingen beïnvloeden, nieuwe doelstellingen noodzakelijk maken en bestaande doelstellingen overbodig. Daarnaast kan tijdens de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord blijken dat een doelstelling bij nader inzien niet goed is geformuleerd of niet het gewenste effect kan opleveren en aanpassingen noodzakelijk zijn. Dan is het lastig als afgesproken is om de doelstellingen gedurende de collegeperiode gelijk te houden. En als het toch wenselijk is om de doelstellingen aan te passen dan is van belang in welke mate de doelstelling wordt aangepast om navolgbaar te blijven.

We hebben geconstateerd dat doelstellingen zijn aangepast aan actuele ontwikkelingen en soms ook concreter zijn geformuleerd. Ter illustratie geven we uit elk programma hiervan een voorbeeld.

- **Programma Groen en Water**

De doelstelling Zuid-Holland veilig tegen overstromingen is in de Begroting 2012 als volgt uitgewerkt:

Voor Zuid-Holland is een goede en betrouwbare bescherming tegen overstromingen essentieel. Een sterke en aantrekkelijke kust en veilige keringen vormen de opgaven voor de korte en lange termijn. In de Terugblik staat hier een andere formulering: Een goede en betrouwbare bescherming tegen overstromingen is essentieel in Zuid-Holland. Op het gebied van waterveiligheid zet de provincie haar beleid van een duurzame, natuurlijke kustversterking, versterking van zwakke schakels en versterking van de dijken voort. In 2030 moeten alle regionale keringen op orde zijn.

De doelstelling in de Terugblik is als volgt opgenomen:

Een goede en betrouwbare bescherming tegen overstromingen is essentieel in Zuid-Holland. Op het gebied van waterveiligheid zet de provincie haar beleid van een duurzame, natuurlijke kustversterking, versterking van zwakke schakels en versterking van de dijken voort. De provincie is verantwoordelijk voor de kaderstelling en het toezicht op het gebied van waterveiligheid voor het regionale watersysteem. In 2030 moeten alle regionale keringen op orde zijn. De waterschappen zorgen voor de realisatie van het beleid.

De eerste zin in beide doelstellingen is gelijk, maar er wordt daarna niet meer gesproken over een aantrekkelijke kust en ook niet over opgaven voor lange of korte termijn. Wel zijn deze opgaven in de Terugblik geconcretiseerd: in 2030 moeten alle regionale keringen op orde zijn.

- **Programma Mobiliteit en Milieu**

Een onderdeel van de doelstelling over de betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid in de Begroting 2012 luidde als volgt:

In deze collegeperiode wil de provincie een groot aantal van de knelpunten oplossen door vol in te zetten op de uitvoering van de projecten in het Meerjarenprogramma Investeringen Provinciale Infrastructuur.

In de Terugblik is dit als volgt weergegeven: In de collegeperiode zijn projecten en programma's uitgevoerd om het mobiliteitssysteem te verbeteren, congestie te verminderen, verkeersveiligheid te bevorderen en leefbaarheidsproblemen te verminderen.

De term knelpunten in de oorspronkelijke doelstelling wordt daarmee in de Terugblik concreter uitgewerkt.

- **Programma Ruimte, Wonen en Economie**

De doelstelling een duurzame energievoorziening in Zuid-Holland was in de Begroting 2012:

Op Europees en nationaal niveau zijn doelstellingen afgesproken voor een CO₂-reductie van 20% in 2020 ten opzichte van het niveau van 1990 en dat 14% van de primaire energieconsumptie in 2020 afkomstig

moet zijn uit hernieuwbare bronnen. Aan deze doelen dragen alle overheidslagen bij. De provincie draagt vooral bij door de ruimtelijke voorwaarden voor de productie van duurzame energie te scheppen en de economische bedrijvigheid op dat gebied te versterken.

Deze is uiteindelijk in de Terugblik (doel 3.3.5) geactualiseerd en aangevuld tot:

A. Op Europees en nationaal niveau zijn doelstellingen afgesproken voor een CO₂-reductie van 20 procent in 2020 ten opzichte van het niveau in 1990. Ook moet 14 procent van de primaire energieconsumptie in 2020 afkomstig zijn uit hernieuwbare bronnen.

B. Op 26 februari 2014 hebben Provinciale Staten de nota "intensivering energiebeleid Zuid-Holland" vastgesteld. Provinciale Staten leggen daarmee de focus bij de meest kosteneffectieve maatregelen om energie te besparen en duurzame energie op te wekken, te weten windenergie en het grootschalig gebruik van rest- en aardwarmte.

In de Terugblik is de doelstelling uit 2012 nader geconcretiseerd en geactualiseerd. Het begrip kosteneffectiviteit is toegevoegd. De eis dat alle overheidslagen bijdragen aan het realiseren van de doelstelling komt niet terug in de Terugblik.

- **Programma Bestuur en Samenleving**

De doelstelling mediavoorzieningen met een goed bereik was in de Begroting 2012:

De betrokkenheid van de provincie bij de regionale omroepen en bibliotheken is gebaseerd op respectievelijk de Mediawet en de Wet op het specifiek cultuurbeleid. De kerntaak van de regionale omroep ligt bij een invulling van de functie van de rampenzender en bij de dagelijkse regionale nieuwsvoorziening. Een generieke efficiencykorting van € 2 mln is mogelijk. Het staat de twee Zuid-Hollandse regionale zenders vrij hoe zij deze korting doorvoeren mits de kwaliteit van de kerntaken gegarandeerd blijft.

Deze is uiteindelijk in de Terugblik (doel 3.4.6) geactualiseerd en aangevuld tot:

Het rijk heeft per 1 januari 2014 de regionale omroepen gerecentraliseerd. Ingevolge de Mediawet hadden de provincies een instandhoudingsplicht voor minstens één regionale omroep. Zuid-Holland heeft er twee; Omroep West en RTV Rijnmond. De kerntaak van de regionale omroep lag bij de invulling van de functie van een rampenzender en bij de dagelijkse regionale nieuwsvoorziening. In het Hoofdlijnenakkoord is een generieke efficiencykorting afgesproken van € 2 miljoen. Als gevolg van de recentralisatie is de instandhoudingsplicht van de provincie Zuid-Holland vervallen. Dit is gepaard gegaan met een uitname uit het provinciefonds. Het aandeel van Zuid-Holland was circa € 20 miljoen. De bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid ligt nu bij het Rijk.

Uitvoering geschiedt door het Commissariaat voor de Media. Wel is de wettelijke adviestaak van de provincie over de representativiteit van het programmabepalend orgaan blijven bestaan. De recentralisatie heeft geleid tot een bijsturing van de indicator in de begroting.

In dit voorbeeld is de doelstelling gewijzigd met name door externe ontwikkelingen.

Er zijn enkele onderdelen van doelstellingen die niet terugkomen in de Terugblik. Voorbeelden daarvan zijn:

- Bij Doelstelling 3.1.2 Voldoende schoon en zoet water
De doelstelling dat in 2015 alle zwemwaterlocaties ten minste een aanvaardbare oppervlaktewaterkwaliteit hebben en zoveel mogelijk locaties een goede of uitstekende kwaliteit hebben komt niet terug in de Terugblik.
- Bij doelstelling 3.1.3 Toename recreatie in het groen binnen de provincie

De deeldoelstelling in de Begroting 2012 “de kwaliteit van de gebieden wordt op voldoende niveau gebracht of gehouden, zodat de gebieden aantrekkelijk zijn” is niet opgenomen in de Terugblik. Ook wordt in de Begroting 2012 gesteld dat in de coalitieperiode prioriteit zal worden gegeven aan (i) het groen direct om de stad, (ii) de verbindingen tussen de steden en het landelijke gebied en (iii) het beheer en onderhoud van de groengebieden. Deze prioriteiten zijn niet opgenomen in de doelstelling in de Terugblik mede vanwege externe ontwikkelingen.

- Bij Doelstelling 3.2.2 Een betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid
Het doel om financiële meevallers voor knelpunten in te zetten is niet in de Terugblik opgenomen.

Daarnaast is er een beperkt aantal nieuwe onderdelen van doelstellingen opgenomen, zoals:

- Bij doelstelling 3.1.3 Toename recreatie in het groen binnen de provincie
In de Terugblik zijn elementen aan de doelstelling toegevoegd inzake versnellingsprojecten.
- Bij doelstelling 3.2.4 Een beter leefmilieu met minder hinder
In de Terugblik zijn op basis van nieuwe ontwikkelingen doelen voor de omgevingsdiensten opgenomen die nog niet voorkomen in eerdere begrotingen.

Ook zijn enkele andere bestaande doelstellingen verder uitgebreid, zoals bijvoorbeeld doelstellingen 3.4.5 Een bekend, beschermd en beleefbaar cultureel erfgoed waar een passage over netwerken is toegevoegd en 3.1.4 Behoud van biodiversiteit, waar in de Terugblik ook een doelstelling voor bescherming van gebieden buiten EHS tegen functieverandering wordt benoemd. Laatste naar aanleiding van de Herijking van de Ecologische Hoofdstructuur in 2013.

Bij 3.1.4 gaat het om de passage “In aanvulling op de Ecologische Hoofdstructuur stimuleert de provincie de aanleg van ecologische verbindingen en beschermt zij planologische gebieden die niet tot de Ecologische Hoofdstructuur behoren tegen functieverandering”.

Bij 3.4.5 gaat het om de passage “Voor de realisatie daarvan netwerk de provincie aan erfgoedtafels met tal van andere belanghebbenden: monumenteneigenaren, ondernemers, gemeenten, rijk, waterschappen, vrijwilligers, amateurhistorici, stichtingen, verenigingen, fondsen, het Erfgoedhuis en Zuid-Hollands Landschap. De initiatieven liggen bij de veldpartijen. De provincie verbindt en faciliteert.”

De Terugblik bevat een bijlage, waarin de effectindicatoren per programma op een rijtje zijn gezet. De Rekenkamer is nagegaan of alle effectindicatoren van de Begroting 2012 hierin zijn opgenomen. Dat is niet helemaal het geval, want ambtelijk is aangegeven dat bij het opstellen van de bijlage van de Terugblik is uitgegaan van de effectindicatoren van de Begroting 2014. De lijst van effectindicatoren is volgens de ambtelijke organisatie niet statisch, maar dynamisch. Voor Doelstelling 3.3.1 Een deskundig geordende ruimte kwaliteit bevatte de Begroting 2012 bijvoorbeeld de drie effectindicatoren: positie als Europees stedelijke regio, ontwikkeling van een divers en samenhangend stedelijk netwerk, ontwikkeling van een vitaal, divers en waardevol landschap. In de Begroting 2013 is vermeld dat “voor alle drie deze indicatoren geldt dat de effecten niet rechtstreeks zijn toe te rekenen aan activiteiten van de provincie. De bijdrage van de provincie hangt sterk samen met die van Rijk, regio's en gemeenten. Effecten zullen bovendien pas over een langere periode zichtbaar worden. Daarnaast is het zo dat de bovengenoemde indicatoren onvoldoende aansluiten bij de vijf integrale en ruimtelijk relevante hoofdopgaven. Daarom is er voor gekozen deze effectindicatoren te vervangen door de barometer provinciale belangen².”

² Begroting 2013, blz. 70

Daarnaast zijn in een enkel geval in de loop der tijd de streefwaarden van effectindicatoren gewijzigd. Dat is overigens ook via de P&C-documenten grotendeels afgestemd met PS, zoals bijvoorbeeld in de Voorjaarsnota 2012³. Bij doelstelling 3.3.2 Vraag naar en aanbod van woningen in balans is als gevolg van het onderzoek van de Rekenkamer uit 2012 de effectindicator geherformuleerd en daarbij zijn aansluitend de streefwaarden aangepast. Bij doelstelling 3.3.5 Een duurzame energievoorziening in Zuid-Holland zijn voor wat betreft het 'jaarlijks gerealiseerd percentage duurzame energie' de streefwaarden bijgesteld. In de Begroting 2012 betroffen de streefwaarden 2014 en 2015 8% respectievelijk 9%. In de Begroting 2014 betroffen deze waarden voor 2014 en 2015 6% respectievelijk 7%. Bij doelstelling 3.4.2 Slagvaardig en robuust lokaal en regionaal bestuur is de streefwaarde van de effectindicator zoals in de bijlage bij de Terugblik opgenomen onder 4.2.a (Aandeel Zuid-Hollandse gemeenten dat wettelijk verplichte gemeentelijke taken uitvoert conform de wet) neerwaarts bijgesteld. De reden waarom de percentages neerwaarts zijn bijgesteld wordt uitvoerig toegelicht.

³ Voorjaarsnota 2012, blz. 121 en 147-148

HOOFDSTUK 2

Consistentie tussen doelstellingen en resultaten

Toetspunt: consistente relatie tussen doelstelling en behaalde resultaten om inzicht te krijgen in de mate waarin doelstellingen zijn gerealiseerd.

Bevinding 2

De mate van doelbereiking is moeilijk afleidbaar uit de tekst van de Terugblik. De (hoofd)doelstelling bestaat meestal uit verschillende subdoelen. Uit de opsomming van resultaten per (hoofd)doel is lastig te herleiden op welke subdoelstellingen deze betrekking hebben. Daarnaast dekken de in de Terugblik gerapporteerde resultaten in wisselende mate maar zeker niet altijd de gehele (hoofd)doelstelling af, dit is wel het geval als de resultaten uit de Jaarstukken 2013 erbij in beschouwing worden genomen. De Rekenkamer constateert dat in zeer enkele gevallen extra (positieve) resultaten zijn toegevoegd, die niet bij de doelstelling horen. Overigens vermeldt de tekst ook acht maal expliciet in welke gevallen een doel niet is bereikt. De Terugblik bevat een overzichtelijke bijlage van de gebruikte effectindicatoren, maar er is geen overall overzicht van de streefwaarden en realisatiewaarden op deze indicatoren. Zodat ook daaruit niet eenvoudig is af te leiden in hoeverre de doelen zijn bereikt.

Toelichting:

De mate van doelbereiking is moeilijk afleidbaar uit de tekst van de Terugblik. De (hoofd)doelstelling bestaat meestal uit verschillende subdoelen. Uit de opsomming van resultaten per (hoofd)doel is lastig te herleiden op welke subdoelstellingen ieder van deze resultaten betrekking hebben. Het vereist zoekwerk om te bepalen welke resultaten betrekking hebben op een bepaalde doelstelling en het is daarmee niet op voorhand overzichtelijk voor de lezer van de Terugblik. Daarnaast blijkt uit de analyse van de Rekenkamer dat de in de Terugblik gerapporteerde resultaten niet de gehele (hoofd)doelstelling afdekken. Een voorbeeld waar dit wel goed geslaagd is, is doelstelling 3.3.1 Een deskundig geordende ruimte met kwaliteit.

We begrijpen dat voor de Terugblik keuzes gemaakt moeten worden welke resultaten al dan niet opgenomen worden om ook aan de wens van een beknopte rapportage te voldoen. Daarom hebben we bij deze analyse ook de Jaarstukken 2013 in beschouwing genomen. Dan blijkt het totaal van resultaten meestal wel de doelstellingen af te dekken.

In een beperkt aantal gevallen blijken extra (positieve) resultaten te zijn toegevoegd, die niet bij de doelstelling horen. Een voorbeeld hiervan is het resultaat bij doelstelling 3.4.5 Een beschermd, bekend en beleefbaar cultureel erfgoed dat jaarlijks circa 50.000 bezoekers het archeologiehuis Zuid-Holland bezochten.

Overigens vermeldt de Terugblik ook acht maal expliciet in welke gevallen een doel niet is bereikt. Dit zijn de volgende resultaten:

- Bij doel 3.1.2 Voldoende schoon en zoet water
In de andere KRW-oppervlaktewaterlichamen is sprake van een verbetering van de chemische waterkwaliteit, maar is de KRW-norm nog niet bereikt.
- Bij doel 3.1.4 Behoud van biodiversiteit
Hierdoor is de doelstelling van zes kilometer nieuwe provinciale ecologische verbindingen niet bereikt.

- Bij doel 3.1.5 Ontwikkeling en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen
De doelstelling groei van multifunctionele landbouwbedrijven is niet bereikt.
- Bij doel 3.2.4 Een beter leefmilieu met minder hinder
Het gestelde doel, een jaarlijkse afname van het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen met 10%, is hiermee niet gehaald.
- Bij doel 3.2.4 Een beter leefmilieu met minder hinder
Hierdoor is het aantal blootgestelden aan risicovolle activiteiten toegenomen van 478.000 in 2011 naar 653.000 in 2013, en daarmee is het doel deze collegeperiode niet haalbaar geworden.
- Bij doel 3.3.1 Een deskundig geordende ruimte met kwaliteit
Het beoogde maatschappelijke effect van de verstrekte subsidies is voor het grootste deel nog niet gerealiseerd.
- Bij doel 3.3.5 Een duurzame energievoorziening in Zuid-Holland
Het gestelde doel voor de opwekking van 6% duurzame energie wordt niet bereikt.
- Bij doel 3.4.3 Kwalitatief goede en tijdige jeugdzorg
Het doel om voor 90 procent binnen 77 dagen een indicatiestelling te hebben, is niet gehaald (78 procent in 2013).

De mate van doelbereiking is met moeite uit de teksten van Hoofdstuk 3 te herleiden. Ter illustratie geven we uit elk programma hiervan een voorbeeld.

- **Programma Groen en Water**

In de doelstelling 3.1.3 Toename recreatie in het groen binnen de provincie staat de volgende doelstelling: "Het doel is een robuust recreatief netwerk voor fietsen, wandelen en varen waarvan het beheer structureel geregeld is en dat aantrekkelijk is voor brede doelgroepen". In de Terugblik staan verschillende goede resultaten die hier een bijdrage aan moeten leveren. Voor fietspaden is de mate van doelrealisatie het meest concreet uitgewerkt: "In deze collegeperiode heeft de provincie een volledig provinciedekkend recreatief fietsknooppuntennetwerk gerealiseerd en is met kwaliteitsmaatregelen de belevingswaarde van delen van het netwerk verbeterd." Maar ook hier wordt niet concreet geconcludeerd of hiermee een "robuust recreatief netwerk voor fietsen waarvan het beheer structureel geregeld is en dat aantrekkelijk is voor brede doelgroepen" wordt gerealiseerd.

- **Programma Mobiliteit en Milieu**

In de doelstelling 3.2.1 Zorg voor de kwaliteit van provinciale infrastructuur staat de volgende doelstelling: "de provincie Zuid-Holland heeft de wettelijke plicht haar areaal, de provinciale wegen en vaarwegen, te beheren en onderhouden. Dit betekent de zorg voor een beschikbare, betrouwbare en veilige infrastructuur, zodat een vlotte en veilige afwikkeling van het verkeer gewaarborgd is." In de Terugblik staan verschillende resultaten die aangeven hoe Zuid Holland invulling heeft gegeven aan de wettelijke plicht. Of dit uiteindelijk leidde tot een vlotte en veilige afwikkeling van het verkeer is niet opgenomen in de Terugblik.

- **Programma Ruimte, Wonen en Economie**

In de doelstelling 3.3.4 Een sterke regionale economie komen twee van de vijf hoofdpunten voor het regionaal economisch beleid van de provincie, niet terug in de (proces)resultaten van de Terugblik te weten: de transitie van het havenindustriële complex en de ontwikkeling van de kennisas.

- **Programma Bestuur en Samenleving**

In de doelstelling 3.4.4 Bevorderen van participatie van (kwetsbare) burgers zijn diverse resultaten opgenomen die niet concreet aantonen of en in hoeverre de provincie de doelen heeft gerealiseerd. Twee resultaten geven aan dat “de provincie heeft bijgedragen aan het bevorderen van de participatie van kwetsbare burgers door (...). Bij een ander resultaat behorend bij deze doelstelling wordt weinig concreet aangegeven dat “de provincie vorm heeft gegeven aan een gezonde balans (...) door het ondersteunen van de behartiging van collectieve belangen van (...)” Overigens merkt de Rekenkamer bij deze doelstelling op dat over de bijbehorende effectindicator (de barometer) in de Terugblik niet wordt gerapporteerd.

De Terugblik bevat een overzichtelijke bijlage van de gebruikte effectindicatoren, maar er is geen overall overzicht van de streefwaarden en realisatiewaarden op deze indicatoren. Zodat ook daaruit niet eenvoudig is af te leiden in hoeverre de doelen zijn bereikt.

HOOFDSTUK 3

Kwaliteit van de resultaten

Toetspunt: evenwichtigheid, nauwkeurigheid, begrijpelijkheid en juistheid van de gerapporteerde resultaten

3.1 Classificatie resultaten uit de Terugblik

Bevinding 3

De Terugblik bevat overwegend te valideren resultaten en procesresultaten over de (deel)doelstellingen. Verwachtingen, interpretaties en contextinformatie zijn gedoseerd toegepast. De aandacht is over het algemeen goed gericht op verantwoordingsinformatie en voornemens.

Toelichting:

De Rekenkamer heeft de integrale teksten van de (proces)resultaten van Hoofdstuk 3 van de Terugblik in vijf categorieën geclassificeerd: verantwoording, voornemen, verwachting, context en interpretatie.

Informatie met een **verantwoordings** karakter betreft feitelijkheden waarmee GS verantwoording afleggen over resultaten binnen een bepaald (deel)onderwerp. Informatie met een verantwoordingskarakter kan worden afgestemd met documentatie en is veelal afkomstig uit min of meer geformaliseerde processen.

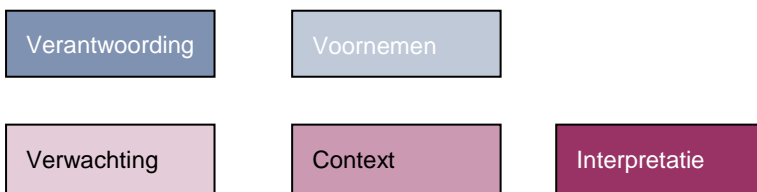
Informatie met een **voornemend** karakter betreft veelal nog op te starten activiteiten waarover wel al formele besluitvorming heeft plaatsgehad. Inherent aan de rol van de provincie en de soms lange duur van beleidsprocessen kunnen niet alle ambities binnen een collegeperiode worden gerealiseerd. Het proces daarnaartoe kent wel benoembare en valideerbare besluitvormingsmomenten.

Verwachtings informatie betreft een inschatting van toekomstige ontwikkelingen binnen een bepaald (deel)onderwerp. Omdat verwachtingsinformatie over het algemeen moeilijk objectief kan worden onderbouwd, heeft de Rekenkamer deze informatie niet gevalideerd.

Contextinformatie schetst de lezer een beeld waarin de gerapporteerde resultaten moeten worden gezien. De tekst wordt gebruikt om de Terugblik leesbaar te houden, maar bevat voor PS geen feitelijk inzicht in behaalde resultaten. Daarom is deze informatie ook niet gevalideerd.

Informatie met een **interpreterend** karakter geeft duiding over de verantwoordingsinformatie, voornemens of verwachtingen. Informatie met een interpreterend karakter kan een subjectieve inschatting zijn en is ook niet gevalideerd.

Ter illustratie van deze classificatie staat hieronder een ingekleurde passage van de Terugblik op basis van de volgende legenda.

3.1.1 Zuid-Holland veilig tegen overstromingen

Resultaten

- De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het beheer van de Zandmotor, waarbij de ruimtelijke kwaliteit, de recreatie en de natuur voorop staan. Het is een internationaal innovatief icoonobject, een plek voor recreatie en toerisme met mogelijkheden voor intensief wetenschappelijk onderzoek naar natuurlijke kustversterking.
- De inzet op het Nationaal Deltaprogramma heeft zich geconcentreerd op de deelprogramma's Veiligheid, Rijnmond-Drechtsteden, Zoetwater en de Zuidwestelijke Delta. Zuid-Holland heeft voor een aantal dijktrajecten een hogere veiligheidsnorm voorgesteld die is overgenomen door het Rijk. Verder gaan de veiligheidsregio's, op voorstel van Zuid-Holland, een versterkte samenwerking bij een eventuele overstroming verankeren in risicoprofielen, beleidsplannen en crisisplannen.

Procesresultaten

- De provincie heeft in mei 2011 met de waterschappen de Wateragenda 2012-2015 opgesteld. Zuid-Holland is daarmee de eerste provincie geweest waar het landelijk Bestuursakkoord Water is vertaald naar concrete regionale samenwerkingsafspraken om te komen tot een doelmatiger waterbeheer en kostenbesparingen om het tarief ontwikkeling bij de waterschappen te beperken. De gemiddelde maximale jaarlijkse tariefstijging is binnen de afgesproken 4% gebleven.
- De voortgang van de waterbeheerplannen is gemonitord en besproken in de jaarlijkse voortgangsgesprekken van Gedeputeerde Staten met de dijkgraven.
- Het provinciaal beleidskader Buitendijks bouwen is in 2013 verankerd in de Provinciale Structuur Visie (PSV) en is opgenomen in de Visie ruimte en mobiliteit.

De resultaten blijken over het algemeen valideerbare feitelijke verantwoordingsinformatie en valideerbare voornemens weer te geven. Toelichtende teksten in de vorm van verwachtingen, context en interpretaties zijn gedoseerd toegepast. De aandacht is over het algemeen goed gericht op verantwoording en voornemens.

Na de classificatie van de resultaten hebben we alle resultaten die verantwoordingsinformatie of een voornemen betreffen gevalideerd. Dat hebben we in twee stappen gedaan, zie daarvoor de volgende twee paragrafen.

3.2 Vaststellen controleerbaarheid

Bevinding 4

Het grootste deel van de verantwoordingsinformatie en voornemens is controleerbaar. Soms is de tekst (te) kwalitatief en/of subjectief, waardoor het niet gevalideerd kan worden. Daarnaast wordt regelmatig in de Terugblik een causaal verband gelegd tussen resultaten. Als het lastig is om dit causale verband aannemelijk te maken, en dit bleek in veel toegepaste situaties het geval, is dit causale verband niet gevalideerd. De betreffende resultaten zijn dan wel afzonderlijk gevalideerd.

Toelichting:

Wanneer de tekst subjectieve informatie bevat of wanneer tekst voor verschillende uitleg vatbaar is, kan deze niet worden gecontroleerd. Dit zit vaak in kleine toevoegingen. Hieronder enkele voorbeelden, van dergelijke begrippen die niet of zeer moeilijk controleerbaar zijn (zie vetgedrukte tekst).

- *Doelstelling 3.1.3 Toename recreatie in het groen binnen de provincie*
Het netwerk heeft **een kwaliteitsimpuls** gekregen door de realisatie met provinciale subsidie van nieuwe voorzieningen voor passanten in Leidschendam, Kinderdijk, Schiedam, Delft, de Keukenhof, Oegstgeest en Hillegom.
- *Doelstelling 3.2.2 Een betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid*
Via het programma fiets is van 2011 tot en met 2014 ca. 162 kilometer fietspad gerealiseerd. Het gaat om 83 fietsprojecten waarvan 41 woon-werkverbindingen en 42 stad-landverbindingen. Er zijn **diverse** snelfietsroutes gerealiseerd of **grotendeels** gereed.
- *Doelstelling 3.3.2 Vraag naar en aanbod van woningen in balans*
De provincie heeft de doelstellingen over toevoegingen van woningen aan de woningvoorraad (13.000 woningen) en de vervanging van woningen (3.500 woningen) **deels** gerealiseerd.
- *Doelstelling 3.4.4 Bevorderen van participatie van (kwetsbare) burgers*
De provincie heeft bijgedragen aan het bevorderen van de participatie van kwetsbare burgers door de sociale aspecten bij de kerntaken van de provincie **zichtbaar te maken**.

In de Terugblik wordt regelmatig een toelichting gegeven op resultaten. Hiermee wordt het wel of niet realiseren van een resultaat verklaard door een bepaalde oorzaak (actie, waarneming, ontwikkeling, etc.). Als het lastig is om dit causale verband aannemelijk te maken, en dit bleek in veel toegepaste situaties het geval, is dit causale verband niet gevalideerd. De betreffende resultaten zijn dan wel afzonderlijk gevalideerd. Ter illustratie geven we twee voorbeelden. Hierin zijn de voegwoorden, die het causale verband aangeven, vet gedrukt.

- *Doelstelling 3.2.2 Een betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid:*
“Het Alpherium blijft volgens plan groeien ook **door** de aanpassingen van de vaarweg.”
- *Doelstelling 3.3.4 Een sterke regionale economie*
“De provincie heeft in 2014 na een interactief proces met de regio Holland Rijnland en de gemeenten Leiden en Zoeterwoude, een alternatieve locatie voor een bedrijventerrein uit de hoge milieucategorie aangewezen. **Hierdoor** blijft het groen in de Oostvlietpolder behouden en is er tegelijkertijd ruimte voor bedrijvigheid.”

3.3 Beoordeling van de resultaten

Bevinding 5

Over de verantwoordingsinformatie en voornemens is grotendeels juist gerapporteerd. In enkele gevallen is niet juist of niet geheel juist gerapporteerd. Over een gering deel van de informatie kan de Rekenkamer geen oordeel geven, omdat het onderbouwingsmateriaal onvoldoende beschikbaar is en/of indien wel beschikbaar ontoereikend inzicht biedt.

Gezien de snelle doorlooptijd van het onderzoek heeft de Rekenkamer zelf geen onderzoek gedaan naar de geleverde informatie van derden. Wel is hier gekeken naar de mate waarin de ambtelijke organisatie zelf borgt dat van derden ontvangen informatie juist en betrouwbaar is. Indien kon worden vastgesteld dat dit het geval is, kon worden vertrouwd op het oordeel en de informatie van de ambtelijke organisatie. In situaties waar dit niet kon, onthoudt de Rekenkamer zich van het geven van een oordeel.

Toelichting:

Na de classificatie van het soort informatie en de beoordeling van de controleerbaarheid is de uiteindelijke validatie uitgevoerd van de verantwoordingsinformatie en voornemens. We hebben de tekst daarbij minutieus tegen het licht gehouden en gecontroleerd op basis van het ter beschikking gestelde onderbouwingsmateriaal. Er zijn aan de hand van het ontvangen onderbouwingsmateriaal ook veel en gedetailleerde gesprekken gevoerd met de ambtelijke organisatie. Er is daarna nog veel onderbouwingsmateriaal geleverd. We zijn onder de indruk van de parate en actuele kennis in de organisatie. Desalniettemin heeft de Rekenkamer opmerkingen bij de volledige juistheid van een klein deel van de gerapporteerde resultaten. Bijlage A bevat de integrale beoordeling van de verantwoordingsinformatie en voornemens. Daarin is met rood aangegeven wat de Rekenkamer als fout aanmerkt en met geel als niet geheel juist. Een voorbeeld van een rood oordeel is het verschil tussen 'bijna alles' en '59%'. Een voorbeeld van een geel oordeel is wanneer iets 'eind 2014' gerealiseerd zou zijn en dit 'februari 2015' wordt. In bijlage A worden onze rode en gele oordelen toegelicht.

Van een gering deel van de verantwoordingsinformatie en voornemens is het geleverde onderbouwingsmateriaal onvoldoende of ontoereikend om een oordeel te geven. Dat hebben we in Bijlage A aangegeven met een donkergrijze arcering. Daarnaast hebben we het onderzoek in de tijd beperkt tot 18 december 2014. Hierdoor hebben we voor een beperkt aantal resultaten niet meer tijdig antwoord gekregen op nog aanvullende vragen of hebben we het geleverde onderbouwingsmateriaal niet meer tijdig kunnen bestuderen. In dat geval onthouden we ons ook van een oordeel en is dit zichtbaar gemaakt door middel van een lichtgrijze resp. blauwe arcering.

De provincie is in een aantal gevallen afhankelijk van derden voor het onderbouwingsmateriaal. In die gevallen hebben we de ambtelijke organisatie gevraagd hoe de betrouwbaarheid van deze informatie wordt gecontroleerd en gegarandeerd. Gezien de snelle doorlooptijd van het onderzoek heeft de Rekenkamer zelf geen onderzoek gedaan naar de geleverde informatie van dergelijke derden en vertrouwd op het oordeel en de informatie van de ambtelijke organisatie. Indien we een afdoende antwoord kregen hebben we deze informatie gekwalificeerd als juist ('groen'). Ter illustratie geven we hieronder twee voorbeelden hiervan.

- Resultaat bij doel 3.2.4 Een beter milieu met minder hinder
Het aantal blootgestelden aan concentraties stikstofdioxide langs de provinciale wegen boven de Europese grenswaarde is in 2012 fors lager (23.000) dan een jaar eerder (81.000). De daling voor stikstofdioxide is, naast de verbeterde luchtkwaliteit, ook het gevolg van een actualisatie van het verkeersmodel: de inschatting van het aantal blootgestelden is verbeterd en daarmee ook afgenomen. Hiermee is ruim aan de doelstelling voor het aantal blootgestelden boven de grenswaarden van de luchtkwaliteit in Zuid-Holland voldaan. Er zijn verder geen knelpunten meer met fijn stof concentraties boven de grenswaarden. In deze collegeperiode is de luchtkwaliteit in Zuid-Holland verbeterd.
Deze informatie is gebaseerd op informatie van derden (DCMR). We hebben gekeken naar de aansluiting tussen deze cijfers en de Monitoringsrapportage NSL van het RIVM. Vanuit de ambtelijke organisatie is aangegeven dat deze cijfers mogelijk niet één op één aansluiten omdat DCMR alleen verantwoordelijk is voor het meetnet langs provinciale wegen. Hierdoor kan de provincie niet aantonen dat de cijfers juist zijn.
- Resultaat bij doel 3.4.3 Kwalitatief goede en tijdige jeugdzorg
De provincie ontvangt van Bureau Jeugdzorg en de vier zorgaanbieders kwartaalrapportages. In het verleden heeft de provincie afspraken gemaakt over welke cijfers geleverd moeten worden en op welke manier. Indien de rapportages opvallende cijfers bevatten of er gegevens ontbreken, wordt contact opgenomen met de desbetreffende instelling. De cijfers worden verwerkt tot kwartaalrapportages die zowel aan GS als aan PS worden voorgelegd. De provincie heeft de Rekenkamer laten zien hoe de cijfers verwerkt worden en dat de provincie in contact staat met de instanties over de verschaft informatie.

BIJLAGE A

Beoordeling van de resultaten

Legenda

Groen	=	juist
Geel	=	niet helemaal juist
Rood	=	fout
Donkergrijs	=	geen oordeel mogelijk, omdat onderbouwingsmateriaal ontoereikend is

De analyse van het onderbouwingsmateriaal vond plaats tot 18 december 2014. Hierdoor hebben we voor een beperkt aantal resultaten niet meer tijdig antwoord ontvangen op nog aanvullende vragen of hebben we het geleverde onderbouwingsmateriaal niet meer tijdig kunnen bestuderen. In dat geval onthouden we ons ook van een oordeel en is dit als volgt zichtbaar gemaakt:

Licht grijs	=	(aanvullend) onderbouwingsmateriaal is geleverd; op nader aan de ambtelijke organisatie gestelde vragen is geen tijdig antwoord meer ontvangen
Blauw	=	de Rekenkamer heeft het geleverde onderbouwingsmateriaal niet meer tijdig kunnen bestuderen
Wit	=	verwachting, contextinformatie of interpretatie en dus niet gevalideerd. NB: Bij paragraaf 3.2 Programma Mobiliteit en milieu zijn de resultaten integraal gevalideerd, aangezien het onderbouwingsmateriaal hiervoor ook integraal was aangeleverd.

3.1.1 Zuid-Holland veilig tegen overstromingen

Resultaten

- In het voorjaar van 2013 waren de definitieve toetsresultaten van de regionale keringen beschikbaar. Van de 2125 kilometer genormeerde regionale keringen voldeed 52% aan de norm. 14% moest nader worden onderzocht vanwege onvoldoende kennis van de opbouw en/of ondergrond. Naar aanleiding van deze toetsresultaten zijn nieuwe afspraken gemaakt tussen provincies en waterschappen. Deze zijn vastgelegd in een Uitvoeringsbesluit. Intussen is er verder gewerkt aan dijkverbeteringen. In 2015 voldoet 63 % van de genormeerde keringen conform collegedoelstelling aan de norm.
- De veiligheid van de kust is vergroot door oplevering van de laatste zwakke schakels bij Delfland (medio 2011), Scheveningen (april 2013) en Katwijk (eind 2014). De provincie heeft haar inzet op primaire waterkeringen afgebouwd tot de toetsing van dijkversterkingsplannen op landschap-, natuur- en cultuurwaarden. De waterschappen zijn verantwoordelijk geworden voor het toetsingsproces van de primaire waterkeringen. Het Rijk houdt hier toezicht op.
- De subsidies voor de dijkversterkingsprojecten van het Deltaplan Grote Rivieren zijn in 2012 afgekocht. Het waterschap Rivierenland heeft hiervoor € 24,1 miljoen ontvangen waarmee de resterende dijkversterkingen

Opmerking [#1]: De oplevering is vertraagd en vindt in februari 2015 plaats.

worden afgerond. Deze zullen in 2017 gereed zijn. De bijdrage van € 285.000 per jaar voor het beheer en onderhoud van de kustversterking Goeree eindigt op 1 januari 2017.

- De provincie heeft de Risico Applicatie Buitendijks ontwikkeld: een hulpmiddel om het beleidskader toe te passen in ruimtelijke plannen. Diverse gemeenten binnen Zuid-Holland gebruiken de risico-applicatie.
- De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het beheer van de Zandmotor, waarbij de ruimtelijke kwaliteit, de recreatie en de natuur voorop staan. Het is een internationaal innovatief iconobject: een plek voor recreatie en toerisme met mogelijkheden voor intensief wetenschappelijk onderzoek naar natuurlijke kustversterking.
- De inzet op het Nationaal Deltaprogramma heeft zich geconcentreerd op de deelprogramma's Veiligheid, Rijnmond-Drechtsteden, Zoetwater en de Zuidwestelijke Delta. Zuid-Holland heeft voor een aantal dijktrajecten een hogere veiligheidsnorm voorgesteld die is overgenomen door het Rijk. Verder gaan de veiligheidsregio's, op voorstel van Zuid-Holland, een versterkte samenwerking bij een eventuele overstroming verankeren in risicoprofielen, beleidsplannen en crisisplannen.

Procesresultaten

- De provincie heeft in mei 2011 met de waterschappen de Wateragenda 2012-2015 opgesteld. Zuid-Holland is daarmee de eerste provincie geweest waar het landelijk Bestuursakkoord Water is vertaald naar concrete regionale samenwerkingsafspraken om te komen tot een doelmatiger waterbeheer en kostenbesparingen om het tarief ontwikkeling bij de waterschappen te beperken. De gemiddelde maximale jaarlijkse tariefstijging is binnen de afgesproken 4% gebleven.
- De voortgang van de waterbeheerplannen is gemonitord en besproken in de jaarlijkse voortgangsgesprekken van Gedeputeerde Staten met de dijkgraven.
- Het provinciaal beleidskader Buitendijks bouwen is in 2013 verankerd in de Provinciale Structuur Visie (PSV) en is opgenomen in de Visie ruimte en mobiliteit.

Opmerking [#2]: De Wateragenda is op 24 april 2012 door GS vastgesteld en op 26 juni 2012 door PS.

Opmerking [#3]: Er kan geen document worden aangeleverd, waaruit blijkt dat de afspraak is gemaakt.

Opmerking [#4]: Er zijn te weinig verslagen waaruit blijkt dat dit jaarlijks gebeurt.

3.1.2. Voldoende schoon en zoet water

Resultaten

Zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater ligt de uitvoering van de afgesproken maatregelen op schema: in 2015 zal naar verwachting ruim 75% van de KRW-oppervlaktewatermaatregelen en 100% van het maatregelenpakket voor grondwater zijn gerealiseerd.

- Vier van de vijf KRW-grondwaterlichamen in Zuid-Holland zijn in goede chemische toestand en voldoen daarmee aan de KRW-norm. In één grondwaterlichaam is nog sprake van een normoverschrijding.
- Van 40% van de KRW-oppervlaktewaterlichamen is de chemische toestand goed (de chemische kwaliteit voldoet aan de KRW-norm). In de andere KRW-oppervlaktewaterlichamen is sprake van een verbetering van de chemische waterkwaliteit, maar is de KRW-norm nog niet bereikt. In bijna 45% van de KRW-oppervlaktewaterlichamen is de ecologische waterkwaliteit (licht) verbeterd, maar nog bijna nergens is de doelstelling, een goede toestand volgens de ecologische KRW-norm, bereikt.
- De provincie Zuid-Holland heeft in het Deltaprogramma Zoetwater maatregelen ingebracht die leveringszekerheid van zoetwater in de provincie verbeteren, zoals optimalisatie van het Brielsemeersysteem en een stapsgewijze uitbreiding van de alternatieve aanvoerroute voor West-Nederland. In de Deltabeslissing is opgenomen dat de provincie het initiatief neemt bij de uitwerking van een regionaal zoetwatervoorzieningsniveau. In het Deltaprogramma is erkenning van het Haringvliet en Hollandsch Diep als strategische zoetwatervoorraad opgenomen.
- De provincie Zuid-Holland heeft het rijksbeleid voor waterkwaliteit van de Deltawateren beïnvloed. In oktober 2014 heeft het kabinet een besluit genomen over wijziging van de Rijksstructuurvisie en de gevolgen hiervan

Opmerking [#5]: Deze maatregel is door de Stuurgroep Zuid-Westelijke Delta ingebracht, waarbij de inzet van Zuid-Holland niet afzonderlijk is gedocumenteerd.

voor de waterkwaliteit in de Deltawateren. Zuid-Holland heeft samen met Noord-Brabant en Zeeland een financieringsstrategie uitgewerkt, zodat het rijk de maatregelen kan nemen om het getij op de Grevelingen in 2020 terug te brengen en een zout Volkerak-Zoommeer in de periode 2022-2028 mogelijk te maken.

Procesresultaat

- Door samenwerking tussen de provincies Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Holland en de inliggende gemeenten en waterschappen in de Zuidwestelijke Delta zijn belangen en middelen in het gebied op elkaar afgestemd. Dit is van belang voor de economische ontwikkeling van de Vlaams-Nederlandse Delta.

3.1.3 Toename recreatie in het groen binnen de provincie

Resultaten

- De doelstelling groei van het aantal recreatieplaatsen en bezoekers is gerealiseerd in 2012 en 2013. Ook in 2014 wordt eenzelfde resultaat verwacht.
- Van de provinciale € 100 miljoen is € 32 miljoen ingezet voor de afronding van het projectenpakket Recreatie om de Stad (€ 29 miljoen voor afkoop van beheer en € 3 miljoen voor verwerving en inrichting). Het bedrag voor afkoop beheer wordt onder meer ingezet voor overdracht provinciale recreatiegebieden. Hierover lopen nog de onderhandelingen. Voor de afkoop van beheer is inmiddels € 10 miljoen ingezet.
- De provincie heeft ongeveer 500 hectare grond voor recreatiegebied verworven voor de afronding van de Recreatie om de Stad-projecten. Door de rijksbezuinigingen is de grondverwerving terughoudend uitgevoerd.
- In totaal is in deze collegeperiode (peildatum medio 2014) ruim 1.200 hectare recreatiegebied (her)ingericht. Daarvan betreft 833 hectare de Recreatie om de Stadgebieden en 385 de zogenoemde "versnellingsprojecten" in overige recreatiegebieden (deze 385 hectare zijn door regiopartners (her)ingericht met provinciale versnellingsgelden).
- In deze collegeperiode heeft de provincie een volledig provinciedekkend recreatief fietsknooppuntennetwerk gerealiseerd en is met kwaliteitsmaatregelen de belevingswaarde van delen van het netwerk verbeterd. Met deze kwaliteitsimpuls zijn fietsknooppuntnetwerken in Deltapoort, Goeree-Overflakkee en het Veenweidegebied uitgebreid met circa 80 kilometer fietsroutes en zijn bestaande knelpunten op belangrijke recreatieve fietsverbindingen opgelost (zoals Virulypad Delft en Meijepad Nieuwkoop) met provinciale subsidie. De langeafstandsfietsroutes zijn met het Zuid-Hollandse knooppuntennetwerk gesynchroniseerd. Om de verbinding van het stedelijk gebied met het groen buiten de stad te verbeteren zijn 40 projecten voor nieuwe stad-landverbindingen benoemd. Er is (peildatum medio 2014) voor 14 stad-land verbindingen subsidie aangevraagd, waarmee circa 60 kilometer stad-land-verbindingen zijn verbeterd.
- De provincie heeft (peildatum medio 2014) subsidie verstrekt voor de realisatie van 1.167 kilometer wandelroute. Het provinciaal wandelroutennetwerk volgens het knooppuntensysteem is inmiddels gereed in Goeree-Overflakkee en wordt in de Bollenstreek, Duin, Horst en Weide, Deltapoort en de Krimpenerwaard naar verwachting nog in 2014 opgeleverd. In 2015 volgen Drechtsteden, Gouwe Wiericke en Hof van Delfland. Bij elkaar levert dit aan het einde van deze collegeperiode een bewegwijzerd wandelroutennetwerk op van 2.269 kilometer.
- 40 kilometer van de recreatieve vaarwegen in de provincie is (conform de normen van de Beleidsvisie RecreatieToerVaart Nederland – BRTN) knelpuntvrij gemaakt door de brug- en sluisbedieningstijden aan te passen ("Pilot rondje Nieuwkoop"). Het netwerk heeft een kwaliteitsimpuls gekregen door de realisatie met provinciale subsidie van nieuwe voorzieningen voor passanten in Leidschendam, Kinderdijk, Schiedam, Delft, de Keukenhof, Oegstgeest en Hillegom.
- Er zijn deze collegeperiode met een provinciale bijdrage 34 nieuwe Toeristische Overstappunten in Zuid-Holland gerealiseerd. Daarmee is de ambitie van een provinciebrede dekking bijna bereikt.

Opmerking [#6]: Gegeven de aanname dat het aantal recreatieplaatsen toeneemt, veronderstelt de provincie dat ook het aantal bezoekers toeneemt. De informatie is niet toereikend om een validatie uit te voeren en aanvullende informatie kan niet geleverd worden. De bewering dat zowel het aantal recreatieplaatsen als het aantal bezoekers is toegenomen in 2012 en 2013, betreffen aannames en kunnen niet hard worden gemaakt.

Opmerking [#7]: Dit getal is gebaseerd op de oorspronkelijke subsidieaanvragen. Daarna zijn verschillende wijzigingsverzoeken ingediend, die leiden tot 1.143 km.

Opmerking [#8]: Het project op Goeree-Overflakkee is vertraagd. Op 30 september 2014 is een verzoek voor een langere uitvoeringsperiode voor het project ingediend.

Opmerking [#9]: Er zijn nog geen TOP's in de Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee. Deze gebieden beslaan 30% van de oppervlakte van de provincie.

Procesresultaten

- Voor alle voormalige Recreatie om de Stad projecten is de overdracht en het beheer naar gebiedspartijen vastgelegd in een overeenkomst. Voor Bentwoud en Balij/Bieslandse Bos blijft de provincie verantwoordelijk vanuit bovenregionaal belang. De uitvoering van de versnellingsprojecten in de regio is in 2014 afgerond, met de Poelzone Westland als laatste project.
- In 2014 zijn de recreatieschappen Haringvliet en Grevelingen gefuseerd tot Natuur- en recreatieschap Zuid-Westelijke Delta en de recreatieschappen Reeuwijkse plassen en omgeving en Krimpenerwaard zijn gefuseerd tot Groenalliantie Midden-Holland en omstreken. Onderzoek naar de opheffing van Koepelschap Buitenstedelijk Groen is in gang gezet. Het overleg over de toekomst van de recreatieschappen in het grootstedelijk gebied wordt gevoerd in het kader van de Intentieverklaring Hof van Delfland en de Intentieverklaring IJsselmonde.
- Om de integraliteit van het groenbeleid provinciedekkend te borgen en de bestuurlijke efficiëntie te verhogen organiseert de provincie per regio één bestuurlijke overlegtafel (Strategische tafel). Er komen nog in 2014 vier tafels: Regiegroep Grootstedelijk gebied, Strategische tafel Midden-Holland e.o., Strategische tafel Holland-Rijnland en de Strategische tafel Zuidwestelijke Delta.
- De gebieden Hof van Delfland en IJsselmonde organiseren daarnaast voor hun eigen subregio een specifieke Landschapstafel waaraan ook private terreinbeheerders en andere stakeholders deel kunnen nemen. De gemeenten hebben hiervoor met de partners in Hof van Delfland en IJsselmonde in het voorjaar van 2014 bestuurlijke intentieverklaringen opgesteld. De provincie neemt geen deel aan deze tafels, maar is wel medeondertekenaar gezien de andere onderdelen van deze intentieverklaringen, namelijk vermindering van bestuurlijke drukte door opschaling/fusie van de nu nog drie aparte recreatieschappen in Hof van Delfland, onderzoek naar de opheffing van het Koepelschap en de positionering van de Groenservice Zuid-Holland als ondersteuner van de schappen.
- Voor de verzelfstandiging van de provinciale dienst Groenservice Zuid-Holland heeft de provincie een toekomstperspectief en haalbare rechtsvormen bepaald. Na een dialoog met de recreatieschappen in het najaar van 2014 komt besluitvorming over de verzelfstandiging in Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten aan de orde.
- Medio 2014 heeft de provincie een intentieverklaring gesloten met gemeenten in de Leidse Regio over de overdracht – nog in 2014- van een vijftal provinciale recreatiegebieden: onder meer de Klinkenbergerplas, het Valkenburgse Meer en het Ghoybos. Hiermee wordt één derde van het voor overdracht beoogde areaal provinciale recreatiegebieden overgedragen aan gemeenten. Voor de overige provinciale recreatiegebieden is de provincie over de overdracht in overleg met andere partijen.
- In overleg met terreinbeheerders heeft de provincie een handreiking opgesteld om de kwaliteit van de bestaande groengebieden op een hoger plan te brengen. De provinciale doelen zijn meer bezoekers, meer tevredenheid onder de bezoekers en vergroting van de biodiversiteit in deze gebieden. Per 1 juli 2014 is een subsidieparagraaf toegevoegd aan de Uitvoeringsregeling Groen op basis waarvan de terreinbeheerders een provinciale bijdrage kunnen aanvragen van 50% voor kwaliteit verhogende maatregelen in de gebieden.

Opmerking [#10]: De woorden 'voor zichzelf' zouden moeten worden toegevoegd.

Opmerking [#11]: De dialoog met de recreatieschappen loopt nog. Besluitvorming over verzelfstandiging van het Groenfonds wordt in 2015 genomen, niet meer in 2014.

3.1.4 Behoud van biodiversiteit

Resultaten:

- De doelstelling behoud van biodiversiteit conform de Alterrasystematiek provinciedekkend is in 2013 behaald.
- In de begroting is opgenomen dat het beoogde percentage Natura 2000 gebied dat voldoet aan de instandhoudingsdoelen op 45% ligt. Dit beoogde percentage geldt voor het totaal van alle 23 Natura 2000 gebieden, en het wordt bepaald op basis van de informatie uit vastgestelde Natura 2000 beheerplannen. In

- 2012 en 2013 zijn nog maar enkele Natura 2000 beheerplannen vastgesteld. Deze gebieden scoren bovengemiddeld, waardoor het gerealiseerde percentage voor 2012 en 2013 hoger ligt dan 45%.
- De doelstelling voor inrichting van de Ecologische Hoofdstructuur, gemiddeld 150 hectare per jaar, is gehaald.
 - In 2013 is de inrichting van 'de Bovenlanden', Aalkeetbuitenpolder, Ruygenborg en een deel van de Meijegraslanden (onderdeel van de Amendement 98-projecten) afgerond.
 - In de Biesbosch zijn de ingerichte gebieden Jongeneele Ruigt, Zuiderklip (ligt in Noord-Brabant, maar Zuid-Holland betaalde mee aan de inrichting) en Tongplaat (Nieuwe Dordtse Biesbosch) opengesteld voor het publiek.
 - In 2014 zijn de projecten Wolvenpolder en Spuimonding-West opgeleverd.
 - Daarnaast zijn ook in de Krimpenerwaard, de Hooge Boezem van Haastrecht in de Lopikerwaard en ruim 50 ha particulier beheer in de Drooggemaakte Geer- en Kleine Blankaardpolder ingericht.
 - De provincie heeft prioriteit gegeven aan het nakomen van internationale verplichtingen en het beheer van bestaande natuurgebieden. Hierdoor is de doelstelling van zes kilometer nieuwe provinciale ecologische verbindingen niet bereikt. Het subsidieplafond is hiervoor een aantal jaren op nul gezet. In 2013 is de ecologische verbindingzone Bergvlietkade bij Vlist geopend. Daarmee is in 2013 2,5 kilometer ecologische verbinding gerealiseerd.
 - Ten aanzien van functieverandering van landbouwgrond naar particulier natuurbeheer gold een doelstelling van 55 hectare per jaar; deze is ruim gehaald. In 2011 is 84,1 hectare gerealiseerd, in 2012 127,4 hectare en in 2013 ging het om 82,6 hectare.
 - De provincie heeft gronden verworven voor de Ecologische Hoofdstructuur in De Venen, de Krimpenerwaard en Nieuwe Dordtse Biesbosch. In 2011 is in totaal 223 hectare grond aangekocht. In 2012 is in totaal 75 hectare grond verworven en in 2013 50 hectare. De doelstelling van 150 hectare per jaar is hiermee niet gehaald, vooral als gevolg van de stagnatie door de rijksbezuinigingen.
 - In Zuid-Holland is voor zeven Natura 2000 gebieden een (ontwerp)beheerplan vastgesteld.

Opmerking [#12]: De gerealiseerde prestaties hebben geen betrekking op de jaren 2012 en 2013, maar op de jaren waarin de beheersplannen zijn vastgesteld.

Opmerking [#13]: De indruk wordt gewekt dat de doelstelling vanaf het begin van de collegeperiode gold (dat is niet juist) en dat deze doelstelling gemiddeld gezien gehaald is (gerekend vanaf het begin van de collegeperiode klopt dit ook niet). Verder laten verschillende informatiebronnen verschillende cijfers zien.

Opmerking [#14]: Uit het onderzoek grondbeleid EHS is bekend dat bij de provincie geen inzicht bestaat welke cijfers correct zijn. De cijfers in de Terugblik corresponderen in 2011 met de DLG jaarrapportage (en niet met de jaarstukken) en in 2012 en 2013 met de jaarstukken (en niet met de DLG jaarrapportage).

Opmerking [#15]: Er zijn vijf beheerplannen vastgesteld en de inspraak is afgerond voor drie beheerplannen.

Procesresultaten

- Op basis van de beschikbare middelen voor de herijkte Ecologische Hoofdstructuur hebben Provinciale Staten in januari 2014 de Uitvoeringsstrategie Ecologische Hoofdstructuur vastgesteld. Hierin is een meerjarige programmering voor 2014-2027 opgenomen. Provinciale Staten hebben voor de periode 2014-2016 een bedrag van € 75 miljoen beschikbaar gesteld. De beschikbaarheid van de Bureau beheer landbouwgronden vormt de basis voor het grond-voor-grond principe waarmee de natuurontwikkeling voor een groot deel gefinancierd wordt. Uitgangspunt van de Uitvoeringsstrategie Ecologische Hoofdstructuur is dat doelen en middelen in balans zijn. De Uitvoeringsstrategie kent naast een programmering ook een aanpak gebaseerd op netwerksturing, waarbij de regio de Ecologische Hoofdstructuur realiseert en de provincie als opdrachtgever optreedt.
- Voor de veenweidegebieden Krimpenerwaard en Gouwe Wiericke De Venen worden gebiedsovereenkomsten voorbereid. In 2014 wordt de gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard getekend, gevolgd door een gebiedsovereenkomst met de regio Gouwe Wiericke De Venen begin 2015. Begin 2015 volgt een Uitvoeringsovereenkomst. De uitvoering ligt bij de regio's die verantwoordelijk zijn voor de realisering van de integrale opgave bestaande uit de realisatie van doelen voor natuur, water en bodem, recreatie en agrarisch ondernemerschap.

3.1.5 Ontwikkeling en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen

Resultaten

- De doelstelling geen wijziging in diversiteit van landschappen is gerealiseerd. De 17 landschappelijke eenheden zijn in de collegeperiode gelijk gebleven en vastgelegd in de Kwaliteitskaart van de Visie ruimte en mobiliteit (2014). Op de Kwaliteitskaart zijn de kernkwaliteiten van de verschillende landschappen benoemd.
- In 2013 hebben Gedeputeerde Staten het Stimuleringskader voor innovaties in de grondgebonden landbouw van Zuid-Holland vastgesteld en is overleg met partijen gestart over de uitvoering. Hierbij is een sleutelrol weggelegd voor het Veenweide Innovatiecentrum dat initiatieven bundelt en aanstuurt. In 2014 heeft het Veenweide innovatiecentrum subsidie ontvangen van de provincie voor de opstelling en uitvoering van het innovatieprogramma.
- Het Stimuleringskader ondersteunt de verduurzaming van de landbouw. Daarbij is aangesloten bij het nieuwe Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid zodat de verduurzaming en vergroening met Europese middelen extra is ondersteund.
- De doelstelling groei van multifunctionele landbouwbedrijven is niet bereikt. Ook deze landbouwbedrijven volgen de algemene landelijke dalende trend. Gestreefd wordt voor 2014 en daarna het absoluut aantal multifunctionele landbouwbedrijven te handhaven op hetzelfde niveau.

Opmerking [#16]: De landschappelijke eenheden zijn aangepast, waardoor vergelijking niet direct mogelijk is.

Procesresultaten

- De provincie heeft in 2012 een nulmeting gedaan over het behouden van de karakteristieke landschapselementen. Op basis van de uitkomsten van de nulmeting is in de nieuwe Uitvoeringsregeling Groen (januari 2014) een artikel opgenomen dat het aanleggen en herstellen van karakteristieke landschapselementen mogelijk maakt.
- In de samenwerking met Noord-Holland en Utrecht is een vernieuwde aanpak voor het Groene Hart bereikt die gericht is op gezamenlijke visievorming enerzijds (bodemdaling) en anderzijds de uitvoering van Groene Hart brede projecten (waterrecreatie en ruimtelijke kwaliteit).
- De provincie heeft in de eerste helft van 2014 de strategische verkenning Landbouw opgesteld. In het najaar van 2014 volgt een maatschappelijke dialoog om te komen tot breed gedragen beleidskeuzen.

3.2.1 Zorg voor de kwaliteit van provinciale infrastructuur

Resultaten

- De tweede Julianasluis is op 25 juli 2014 opgeleverd en in gebruik genomen. De nieuwe kolk is gebouwd naast een bestaande, monumentale sluis. Tijdens de bouw is de verkeershinder tot een minimum gereduceerd en gingen zowel het weg- als het scheepvaartverkeer grotendeels door. De nieuwe sluis is tijdig en binnen het budget gerealiseerd. Marktpartijen hebben € 2,5 miljoen bijgedragen aan het verlengen en verdiepen van de sluis. Met de aanleg is geanticipeerd op de toenemende scheepvaart. Bovendien kunnen de beroeps- en pleziervaart nu van elkaar gescheiden worden. Dit verhoogt de veiligheid. Naast de realisatie van de nieuwe sluis is het sluiseland opnieuw ingericht, waarbij onder andere de bestaande speeltuin is opgeknapt. Op deze manier is een landtong ontstaan waar mensen kunnen recreëren.
- Het uitvoeringsbesluit voor het project Bochtafsnijding, waarmee de provincie een knelpunt in de beroeps- en recreatievaart wil oplossen, is uitgewerkt tot een referentieontwerp voor de nieuwe vaarweg in de Delfse Schie. Op verzoek van de gemeente Rotterdam zijn de ruimtelijke procedures voor het project overgenomen door de provincie Zuid-Holland. Naar aanleiding van deze afspraak hebben Provinciale Staten in juni 2014 het provinciale inpassingsplan voor het project vastgesteld. Tevens zijn gedurende de collegeperiode de

Opmerking [#17]: De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat dit niet is gemeten, maar dat er wel veel inzet is gepleegd op verkeersmanagement.

Opmerking [#18]: Het weergegeven resultaat is juist, maar gerealiseerd in 2010.

Opmerking [#19]: De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat dit niet exact is berekend, maar dat er vanuit Heineken meer scheepvaart wordt verwacht.

benodigde onderzoeken op gebied van archeologie en bodem uitgevoerd, zijn met de bestuurlijke partners afspraken vastgelegd over beheer en eigendom en is de voorbereiding van de uitvoering vastgelegd in een definitief bestek. Dit met het oog op aanbesteding van het project per begin 2015.

- De extra impuls voor het budget van beheer en onderhoud is deze collegeperiode ingezet om de aanwezige achterstanden in het onderhoud van wegen, vaarwegen en civiele kunstwerken weg te werken. De inhaalslag aan onderhoud van verhardingen en oevers is versneld uitgevoerd.
- Sinds 2007 wordt aan alle 118 wegtrajecten voor de eerste keer planmatig onderhoud uitgevoerd, waarbij een inhaalslag is gemaakt met het onderhoud van de verhardingen. De doelstelling dat 90 procent van het asfalt voldoet aan de vastgestelde kwaliteit, is deze collegeperiode bereikt.
- Bij de tien vaarwegen is de vervanging en het onderhoud van slechte oevers versneld uitgevoerd. De doelstelling om zes kilometer oever bovenop het reguliere programma te vervangen is bereikt.
- Vanaf 2012 gelden nieuwe normen voor de kunstwerken: de Eurocodes. In de budgetbehoefte 2012-2015 is aangegeven dat in de komende 20 jaar het hele areaal aan de Eurocodes voldoet. Door onderzoek en vervanging van kunstwerken in de trajectmatige aanpak stijgt het percentage kunstwerken dat aan de Eurocodes voldoet deze collegeperiode naar van 40 naar 62%. De prioritaire knelpunten zijn in deze collegeperiode aangepakt. De kwaliteit van de vaste en beweegbare civiele kunstwerken blijkt bij onderzoek beter dan werd voorzien. De doelstelling voor 2015 van 52% wordt hierdoor gerealiseerd.
- In de collegeperiode is conform de meerjarenplanning Wegen en Vaarwegen 2012-2015 aan diverse weg- en vaarwegtrajecten planmatig onderhoud uitgevoerd.

Procesresultaat

- In 2014 is in opdracht van Gedeputeerde Staten het eerste Meerjarenprogramma Onderhoud geïntroduceerd. Het doel hiervan is om Provinciale Staten van Zuid-Holland inzicht te geven in de onvermijdbare beheer- en onderhoudskosten van het bestaande areaal voor lange termijn en de onvermijdelijke kosten vanwege geplande areaaluitbreidingen, en of hiervoor tevens voldoende financiële middelen beschikbaar zijn.

3.2.2 Een betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Resultaten

- Het voorkeustracé van de RijnlandRoute is vastgesteld, waarna de Provinciaal Inpassingsplanfase is gestart. De studie naar de DuinPolderweg loopt in samenwerking met de provincie Noord-Holland.
- De provincie is gestart met het opwaarderen van vijf buscorridors en twee spoorlijnen tot hoogwaardig openbaar vervoer (R-net).
- De € 200 miljoen voor het oplossen van knelpunten is besteed aan projecten voor doorstroming en veiligheid op provinciale wegen, waaronder de N211 en de Corridor N207. Ook andere (structurele) ruimte in het Meerjarenprogramma Infrastructuur is toegedeeld aan infrastructuurprojecten zoals R-net, robuustheid van de MerwedeLingelijn, maatregelen voor de binnenvaart en energietransitie in infrastructuur.

Opmerking [#20]: We hebben geen onderbouwingsmateriaal ontvangen waaruit blijkt dat de extra impuls daadwerkelijk is ingezet om de aanwezige achterstanden weg te werken en de inhaalslag aan onderhoud verhardingen en oevers versneld is uitgevoerd.

Opmerking [#21]: We hebben op basis van het aangereikte onderbouwingsmateriaal niet kunnen vaststellen of sinds 2007 aan alle 118 wegtrajecten voor het eerst planmatig onderhoud wordt uitgevoerd.

Opmerking [#22]: Deze indicator is modelmatig berekend op basis van de gemiddelde levensduur van wegen. De werkelijke conditiemeting is hierbij niet gebruikt.

Opmerking [#23]: Het weergegeven resultaat is misschien wel juist, maar we hebben dit niet fysiek kunnen controleren. De ambtelijke organisatie heeft uitgelegd dat het resultaat van zes km extra is gebaseerd op de daadwerkelijke vervanging in relatie tot een modelmatige berekening van het regulier programma. De verwachting is dat eind 2015 17 km zal zijn vervangen t.o.v. 11 km wat regulier zou moeten.

Opmerking [#24]: We hebben op basis van het aangereikte onderbouwingsmateriaal niet kunnen vaststellen dat door onderzoek en vervanging van kunstwerken in de trajectmatige aanpak het percentage kunstwerken dat aan de Eurocodes voldoet deze collegeperiode stijgt van 40 naar 62% en dat prioritaire knelpunten zijn aangepakt.

Opmerking [#25]: De meerjarenplanning Wegen en Vaarwegen wordt jaarlijks aangepast. Binnen de onderzoeksperiode konden die niet allemaal worden gecontroleerd. Uit de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen blijkt wel dat aan diverse weg- en vaarwegtrajecten planmatig onderhoud is uitgevoerd.

Opmerking [#26]: Er is 200 mln. geoordeeld. Over sommige projecten is vergaande besluitvorming en kan de schop in de grond. Andere projecten staan echt nog aan het begin. Het betreft langlopende projecten, waarvan realisatie misschien pas in 2016 aan de orde is.

- De gemiddelde snelheid van het autoverkeer op belangrijke regionale trajecten in Zuid-Holland is tussen 2010/2011 en 2013 in de spits toegenomen van 47 km/h naar 48 km/h (gelijk aan begrotingsdoelstelling 2013). De snelheid in de daluren is constant gebleven op 52 km/h (begrotingsdoelstelling 2013 was 52,5 km/h).
- De provincie heeft infrastructuurprojecten afgerond die het mobiliteitssysteem verbeteren en hun effect hebben op de snelheid van het autoverkeer: de N210 is vernieuwd; de hefbrug bij Waddinxveen is gerenoveerd inclusief verbetering van aansluitende wegen; de N207 Zuidwestelijke Randweg Gouda is in gebruik genomen; de N209 bij Bergschenhoek is verbreed; de busstations bij Heinenoord en Oude Tonge zijn vernieuwd; op de MerwedeLingelijn is ten behoeve van verhoging van de frequentie de infrastructuur uitgebreid, zijn drie nieuwe stations gerealiseerd en zijn er nog twee gepland voor 2015 en later. De ontsluitingen van de Greenports Boskoop en Westland zijn gerealiseerd en de busstroken langs de N207 en N206 zijn opengesteld voor het vrachtverkeer.
- Er is vanuit de MIRT-verkenning Haaglanden een bestuursakkoord inzake uitvoering van de A4 Passage en Poorten en Inprikkers afgesloten. De studie N211 daaruit is gestart. Ook voor enkele andere projecten zijn bestuursakkoorden gesloten.
- Er zijn wegenstudies gestart of voortgezet om het mobiliteitssysteem verder te vervolmaken. Er is ook gewerkt aan de N207-zuid en de N59. Daarnaast is meegewerkt aan de Rijksprojecten A13/16, Blankenburgverbinding en A27, die van groot belang zijn voor de bereikbaarheid van Zuid-Holland.
- Via het programma fiets van 2011 tot en met 2014 ca. 162 kilometer fietspad gerealiseerd. Het gaat om 83 fietsprojecten waarvan 41 woon-werkverbindingen en 42 stad-landverbindingen. Er zijn diverse snelfietsroutes gerealiseerd of grotendeels gereed. Dit zijn onder andere de routes Den Haag – Leiden, Rotterdam – Dordrecht en Alblasterdam / Dordrecht – Hardinxveld-Giessendam.
- Het fietsgebruik in Zuid-Holland is gestegen van 2,18 kilometer per inwoner per dag in 2010 (voortschrijdend gemiddelde van 3 jaar) naar 2,25 in 2013 (begrotingsdoelstelling voor 2013 was 2,20 kilometer per inwoner per dag).
- In samenspraak met alle wegbeheerders zijn de drukke utilitaire fietsroutes gedefinieerd. Voor deze routes wordt ingezet op het wegnemen van de grootste knelpunten ten aanzien van fietspaden en stallingen gezien vanuit het oogpunt van de fietser.
- Het aandeel van de binnenvaart op het totaal van het vervoerde gewicht (via binnenvaart en weg) van en naar Zuid Holland is tussen 2011 en 2012 gelijk gebleven. De provincie heeft binnenvaartprojecten gestart en gerealiseerd om vervoer over water als alternatief aantrekkelijker te maken. Het Alpherium blijft volgens plan groeien ook door de aanpassingen van de vaarweg. De Uilenkade in Zwijndrecht is gerenoveerd. De noordzijde van de Wilhelminahaven in Vlaardingen is gerenoveerd en de werkzaamheden aan de zuidzijde van deze haven zijn bijna afgerond. De haven van 's-Gravendeel is geheel gerenoveerd.
- De provincie heeft in het kader van mobiliteitsmanagement in de regio's Leiden, Alphen aan den Rijn, Drechtsteden en Gouda verschillende maatregelen gesubsidieerd, die lopen via het programma Beter Benutten 1. Dit betreft onder andere zogenaamde "probeerpoelen" met elektrische fietsen en scooters, pendelbusvervoer voor bedrijven en het plaatsen van camera's op verkeersknooppunten om realtime verkeersinformatie te geven om zo vertrektijden te beïnvloeden.
- De provincie heeft initiatieven gecoördineerd om aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur energiezuiniger te maken en openbaar vervoer via concessies op schone energiebronnen te laten rijden.
- Tussen 2011 en 2014 is het aantal gecertificeerde scholen voor "School op Seef" gestegen van 53 naar 100 en het aantal scholen dat modules uitvoert uit "Totally Traffic" van 87 naar 106.

Opmerking [#27]: Wij hebben voor één traject de resultaatbestanden ontvangen. De gerapporteerde snelheid voor de daluren komt overeen indien de tijdperiode 10-15 uur niet wordt meegerekend, maar de gerapporteerde snelheid in de spits niet. Aangezien we maar één voorbeeld hebben ontvangen, kunnen we geen conclusie hieruit trekken.

Opmerking [#28]: We hebben niet kunnen vaststellen of de infrastructuurprojecten ook daadwerkelijk effect hebben op de snelheid van het autoverkeer.

Opmerking [#29]: Het weergegeven resultaat is misschien wel juist, maar we hebben dit niet fysiek kunnen controleren. De informatie is gebaseerd op een rapportage die door de provincie zelf tot stand gekomen op basis van eigen waarneming en informatie door derden.

Opmerking [#30]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren. De brongegevens van het CBS en de bewerking hierop door de provincie hebben we niet ontvangen.

Opmerking [#31]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren. De brongegevens van het CBS en de bewerking hierop door de provincie hebben we niet ontvangen.

Opmerking [#32]: We hebben niet kunnen vaststellen of de groei volgens plan is, omdat we geen plan hebben ontvangen.

Opmerking [#33]: Het weergegeven resultaat is juist, maar gerealiseerd in 2010. De aanleg en aanpassing van de infrastructuur is in oktober 2010 gerealiseerd.

Opmerking [#34]: We hebben op basis van het ontvangen materiaal niet kunnen vaststellen dat de werkzaamheden aan de zuidzijde bijna zijn afgerond.

Opmerking [#35]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren. De informatie is afkomstig van derden en deze hebben we niet kunnen verifiëren.

3.2.3 Een adequaat regionaal openbaar vervoersaanbod

Resultaten

- In 2012 is de busconcessie Zuid-Holland Noord aanbesteed. Bij de aanbesteding is de korting (5 procent) op de brede doeluitkering taakstellend meegenomen. Desondanks is het aanbod van openbaar vervoer gelijk gebleven.
- In 2013/2014 is de treindienst Alphen-Gouda aanbesteed. Dit heeft geresulteerd in een verbetering van het aanbod in de vorm van een kwartierdienst op werkdagen tot 19.00 uur voor een gelijkblijvende exploitatiebijdrage. Daarnaast komen er nieuwe treinen in R-net huisstijl.
- In 2014 is de aanbesteding van de busconcessie Hoeksche Waard/Goeree Overflakkee gestart.
- De invoering van een kwartierdienst per september 2011 heeft in 2012 geleid tot een groei in het aantal reizigerskilometers op de Merwedelingelijn met 5,4%.
- Een belangrijke begrotingsindicator voor het gebruik van het OV is het aantal reizigerskilometers. Tijdens deze collegeperiode heeft er een overgang plaatsgevonden van het handmatig tellen van reizigers naar gegevens op basis van de OV-chipkaart. Er is sprake van een verschil in de gemeten waarden op basis van de oude methode en de nieuwe methode. Dit verschil kan deels, maar niet geheel, worden verklaard door methodische verschillen en daadwerkelijke veranderingen in reizigerskilometers. In 2014 was voor het eerst een totaaloverzicht van het aantal gereisde kilometers per OV-chipkaart beschikbaar. Dit, aangevuld met gegevens van de vervoerders over wagenverkoop en gemiste checkouts, maakt dat er een goede uitgangssituatie is ontstaan voor een nieuwe nulmeting van het aantal reizigerskilometers.
- Reizigers zijn met het afschaffen van sterabonnements eind 2012 geconfronteerd met onverwacht grote prijseffecten. In het eerste kwartaal van 2013 heeft de provincie daarom een verhoging van de korting voor scholieren en forensen en een compensatieregeling geïntroduceerd.
- Het aantal reizigers in provinciale concessies personenvervoer over water (Waterbus) is in deze collegeperiode afgenomen, maar laat inmiddels weer een stijgende lijn zien. De verwachting is dat in 2014 het reizigerspercentage circa 3% hoger zal liggen dan in 2011.
- De klantwaardering OV in Zuid-Holland ligt in 2012 en 2013 0,2 punt hoger dan het landelijk gemiddelde. Hiermee is aan de beoogde doelstelling voldaan.
- Het aanbod aan openbaar vervoer is aan het einde van deze collegeperiode vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van het aanbod in 2011. De provincie is er in geslaagd om ondanks de rijksbezuinigingen op de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer in 2011 de effecten hiervan op de dienstregeling van de bussen, treinen en van het personenvervoer over water zoveel mogelijk te beperken.
- Het beter toegankelijk maken van haltes in provinciale concessiegebieden loopt voor op planning. Inmiddels is bijna 60 procent van de haltes toegankelijk voor mindervaliden. Hiermee is de landelijke doelstelling van 50 procent in 2015 behaald.

Opmerking [#36]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren. De informatie is afkomstig van derden en deze hebben we niet kunnen verifiëren.

Opmerking [#37]: Alleen in 2012 lag het cijfer 0,2 procentpunt hoger. In 2013 lag het cijfer 0,1 procentpunt hoger dan het landelijk gemiddelde. De ambtelijke organisatie heeft toegelicht dat de cijfers zijn overgenomen uit de jaarstukken. Aangezien de resultaten van de klantenbarometer altijd in april verschijnen, gaan ze voor de jaarstukken uit van de klantenbarometer van het voorgaande jaar. Dus in de jaarstukken 2013 de klantenbarometer 2012 en in de jaarstukken 2012 de klantenbarometer 2011. In deze jaren was het verschil wel 0,2.

Opmerking [#38]: De ambtelijke organisatie heeft toegelicht dat dit percentage alleen betrekking heeft op de drukke haltes, conform de doelstelling van het Ministerie van IenM dat 50% van de drukke haltes toegankelijk moet zijn in 2015. In ZH zijn ongeveer 3.450 haltes, waarvan is afgesproken dat 90% van de haltes (3.105) onder de categorie "drukke halte" valt. De provincie heeft dit vervolgens gesteld op 3.000 haltes. In de zogenoemde haltescan wordt nog een onderscheid gemaakt tussen partieel toegankelijke of volledig toegankelijke haltes. Niet overal is voldoende ruimte om te voldoen aan de breedte eis voor rolstoelgebruikers. Het Ministerie van IenM en de subsidieregeling van de provincie maakt dit onderscheid niet.

Procesresultaten

- In 2013 hebben Provinciale Staten de scope van het Hoogwaardig Openbaar Vervoernetwerk Zuid-Holland Noord als alternatief voor de RijnGouwelijn vastgesteld. Dit hoogwaardig openbaar vervoer netwerk is de eerste stap in de introductie van R-net. In 2014 is de eerste R-Net corridor uitgerold (Leiden-Zoetermeer).
- Bij de aanbesteding van de busconcessie Hoeksche Waard / Goeree-Overflakkee is de provincie samen met gemeenten op zoek gegaan naar mogelijkheden om een koppeling te maken tussen het regulier openbaar vervoer en het doelgroepenvervoer op grond van de Algemene wet bijzondere ziektekosten en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Doel is met minder geld te komen tot een beter OV-product.
- Sinds 2014 verzorgt de provincie Zuid-Holland het voorzitterschap van de (nieuwe) landsdelige OV- en spoorafel van de Zuidelijke Randstad. In deze rol is provincie het eerste aanspreekpunt van het ministerie

van Infrastructuur & Milieu voor projecten als de herijking van de Lange Termijn Spooragenda en een gesprekspartner voor zowel het ministerie, NS en ProRail en de regionale partners. De provincie heeft in 2014 een nieuw tarievenkader opgesteld. Uitgangspunten van het kader zijn dat het belang van de reiziger centraal staat, de provincie de kaders stelt en de vervoerder binnen die kaders verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van het openbaar vervoer.

Opmerking [#39]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren, omdat we geen onderbouwingsmateriaal hebben ontvangen.

3.2.4 Een beter leefmilieu met minder hinder

Resultaten

- Het aantal blootgestelden aan concentraties stikstofdioxide langs de provinciale wegen boven de Europese grenswaarde is in 2012 fors lager (23.000) dan een jaar eerder (81.000). De daling voor stikstofdioxide is, naast de verbeterde luchtkwaliteit, ook het gevolg van een actualisatie van het verkeersmodel: de inschatting van het aantal blootgestelden is verbeterd en daarmee ook afgenomen. Hiermee is ruim aan de doelstelling voor het aantal blootgestelden boven de grenswaarden van de luchtkwaliteit in Zuid-Holland voldaan. Er zijn verder geen knelpunten meer met fijn stof concentraties boven de grenswaarden. In deze collegeperiode is de luchtkwaliteit in Zuid-Holland verbeterd.
- Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit maakt uitvoering van ruimtelijke projecten die negatieve invloed hebben op de luchtkwaliteit mogelijk door compensatie met maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren. Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit bevat in totaal 105 ruimtelijke projecten op het grondgebied van Zuid-Holland. Hiervan zijn acht projecten afgerond, 70 projecten in procedure en 27 projecten in uitvoering. Naar verwachting wordt hiermee de doelstelling van het programma, dat doorloopt tot eind 2016, behaald.
- In totaal bevat het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, naast projecten, 216 compenserende maatregelen op het grondgebied van Zuid-Holland. Hiervan zijn er 133 afgerond, 68 in procedure en zijn er zeven nog niet gestart. Acht maatregelen zijn vervallen. In eigen beheer zijn 20 maatregelen aangemeld. Daarvan zijn er 17 afgerond en van drie maatregelen loopt de uitvoering door (in elk geval tot einde 2015).
- Een van de maatregelen in eigen beheer is een subsidieregeling voor het ombouwen van scheepsmotoren van binnenvaartschepen om NOx emissies te reduceren. De regeling is in 2013 ingesteld en per eind 2014 zijn op 45 schepen de scheepsmotoren omgebouwd. Dit leidt tot een vermindering van de NOx uitstoot van 40-90% per omgebouwde motor en naar schatting tot ongeveer 54 ton minder NOx emissies in het Rijnmondgebied. In 2014 is een tweede tranche van de subsidieregeling gestart. Op basis hiervan wordt naar verwachting 10% van de door binnenvaartschepen veroorzaakte emissies in Zuid-Holland aangepakt.
- Gedeputeerde Staten willen per 1 januari 2015 een verbod instellen op het ontgassen van benzeen door binnenvaartschepen. Dit wordt per 1 januari 2016 uitgebreid met een verbod op benzeenhoudende stoffen. Zij hebben hiertoe in oktober 2014 de Provinciale milieuverordening aangepast.
- Als vervolg op het eerste actieplan geluid 2008 – 2013 is in 2014 een nieuw actieplan geluid vastgesteld met een looptijd tot 2018. Het actieplan geluid richt zich op het beperken van geluidhinder langs provinciale wegen. In de huidige collegeperiode zijn op bijna 50 kilometer provinciale weg geluidreducerende wegdekken aangebracht.
- Sinds 2008 zijn bijna alle knelpunten uit het eerste Actieplan Geluid aangepakt. Volgens de laatste berekeningen is het aantal gehinderden langs provinciale wegen gedaald van ongeveer 11.000 in 2008 naar 9.800 in 2011. Schatting is dat het aantal gehinderden langs provinciale wegen aan het eind van het huidige collegeperiode 8.500 zal bedragen. De berekeningen worden eind 2014 uitgevoerd. Gerekend over de gehele periode 2011 – 2014 is de jaarlijkse afname van geluidgehinderden langs provinciale wegen 3%. Het

Opmerking [#40]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren. De informatie is afkomstig van derden en deze hebben we niet kunnen verifiëren.

Opmerking [#41]: We hebben op basis van het aangereikte onderbouwingsmateriaal niet kunnen vaststellen of het weergegeven resultaat juist is.

Opmerking [#42]: We hebben op basis van het aangereikte onderbouwingsmateriaal niet kunnen vaststellen of het weergegeven resultaat juist is.

Opmerking [#43]: 59% is niet 'bijna alle'.

Opmerking [#44]: We hebben op basis van het aangereikte onderbouwingsmateriaal niet kunnen vaststellen of het weergegeven resultaat juist is.

gestelde doel, een jaarlijkse afname van het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen met 10%, is hiermee niet gehaald.

- De doelstelling bij externe veiligheid is om personen in Zuid-Holland die blootgesteld worden aan het risico om te overlijden als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen niet te laten stijgen ten opzichte van 2011. Door invoering van het Rijksbasisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen zijn de mogelijkheden voor vervoer van deze stoffen (met name over spoor) toegenomen. Hierdoor is het aantal blootgestelden aan risicovolle activiteiten toegenomen van 478.000 in 2011 naar 653.000 in 2013, en daarmee is het doel deze collegeperiode niet haalbaar geworden.
- In de tweede helft van 2012 is een aanvullende inventarisatie naar de externe veiligheidsknelpunten uitgevoerd. Hieruit bleek dat er 62 knelpunten waren. In plaats van de eerder door de provincie geïnventariseerde 25. Omdat er zowel knelpunten worden opgelost, als ook nieuwe knelpunten ontstaan of worden ontdekt, is een intensivering van de aanpak ingezet. Het doel was om in 2013 het aantal knelpunten terug te brengen tot 55. Eind 2013 waren er nog 38 knelpunten. Hiermee is een beter resultaat bereikt.
- Er zijn 17 door de provincie vergunde luchthavens: zes schermvliegvelden, twee zweefvliegvelden en negen helihavens. Provinciale Staten hebben 'omzettingsbesluiten' (rijksbesluiten die omgezet worden in provinciale besluiten) genomen voor drie luchthavenregelingen, één luchthavenbesluit en twee besluiten om geen luchthavenregeling vast te stellen voor terreinen die wel door het Rijk als luchthaven werden beschouwd, maar nooit als zodanig in gebruik zijn genomen. Eén aanvraag voor een helihaven in Den Haag is nog in behandeling. De doelstelling was om niet meer dan 22 vergunbare luchthavens te hebben. In 2014 wordt hieraan voldaan.
- De luchthaven Rotterdam The Hague Airport heeft zich conform de doelstelling ontwikkeld binnen de vigerende geluidruimte. Het aantal gehinderden is op een vergelijkbaar niveau gebleven.
- De provincie zet zich in om verschuiving, en daarmee toename, van geluidhinder naar Zuid-Holland te voorkomen. Vastgesteld is dat het aantal aan Schiphol gerelateerde ernstig gehinderden met circa 3% is afgenomen ten opzichte van de situatie in 2012. Daarmee is het doel uit het coalitieakkoord bereikt.
- Onder regie van de provincie zijn de regionale omgevingsdiensten gestart. Zuid-Holland realiseerde de eerste omgevingsdiensten in Nederland. Op 1 januari 2011 zijn de omgevingsdiensten Zuid-Holland Zuid en DCMR Milieudienst Rijnmond van start gegaan. In 2012 zijn de omgevingsdiensten Midden-Holland en West-Holland operationeel geworden. De omgevingsdienst Haaglanden is per 1 maart 2013 operationeel geworden. Met het operationeel zijn van de vijf omgevingsdiensten is het doel behaald.
- DCMR heeft sinds 1 april 2013 voor het grondgebied van Zuid-Holland en Zeeland de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de BRZO-bedrijven (Besluit risico zware ongevallen).
- Sinds eind 2014 voldoen de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten aan de landelijke kwaliteitscriteria 2.1.

Procesresultaten

- Begin 2013 zijn de Beleidsvisie Duurzaamheid en Milieu 2013-2017 en het Uitvoeringsprogramma Milieu vastgesteld. Het behouden en versterken van een kwalitatief goede en toekomstbestendige leefomgeving wordt daarin verbonden met provinciale (kern)taken. Voor de wettelijke milieutaken worden de milieudoelen gerealiseerd door de inzet van wettelijke instrumenten, zoals vergunningverlening en handhaving. In het Uitvoeringsprogramma zijn de acties van de provincie uitgewerkt, waaronder de kaderstelling voor de omgevingsdiensten.
- Sinds medio 2011 heeft een kentering plaatsgevonden in de wijze waarop vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt uitgevoerd bij bedrijven waarvoor de provincie het Wabo-bevoegde gezag (Wet algemene bepalingen omgevingsdiensten) is. Naar aanleiding van incidenten bij chemiebedrijven, waaronder Odfjell, is het provinciale beleid aangescherpt. Het adagium vertrouwen vooraf heeft vanaf 2011 plaatsgemaakt voor het adagium 'vertrouwen verdienen'. Dit is op 30 oktober 2012 nog eens formeel bevestigd in tussentijdse

Opmerking [#45]: We hebben op basis van het aangereikte onderbouwingsmateriaal niet kunnen vaststellen of het weergegeven resultaat juist is.

Opmerking [#46]: We hebben het weergegeven resultaat niet kunnen controleren. De informatie is afkomstig van derden en deze hebben we niet kunnen verifiëren.

Opmerking [#47]: Feitelijk klopt het doel voor 2013 niet. Dit was het doel voor 2014 (in de Terugblik staat dus een hogere lat dan was afgesproken). Dat er een beter resultaat is behaald klopt wel. De strekking van de boodschap klopt dus wel.

Opmerking [#48]: de Terugblik is niet in overeenstemming met het overzicht van de provincie op internet en alleen gebaseerd op het aantal in deze periode afgegeven vergunningen. Een onderbouwing dat het aantal afgegeven vergunningen in overeenstemming is met het totaal aantal vergunningen kan de provincie niet geven. De provincie meldt bij doorvragen dat zijzelf het overzicht niet hebben, maar dat DCMR hier verantwoordelijk voor is. Zij hebben het overzicht van alle luchthavens niet bij DCMR opgevraagd.

Opmerking [#49]: het is onbekend of de doelstelling dat er niet meer dan 22 vergunbare luchthavens zijn, conform tekst Terugblik inderdaad gehaald is. In het overzicht op internet staan 21 vergunbare luchthavens. Daarbij zijn er de afgelopen collegeperiode drie vergunningen opgenomen die niet in dit overzicht staan. Het zou dus kunnen dat er inmiddels 24 vergunbare luchthavens zijn. Daar staat tegenover dat in de Terugblik ook gesproken wordt over omzettingsbesluiten. Als die ook niet in het overzicht van 21 waren verwerkt, dan zou je weer uit kunnen komen op 21.

Opmerking [#50]: Dit moet 2,2% zijn.

Opmerking [#51]: Dit moet mei zijn.

Opmerking [#52]: Dat de omgevingsdiensten eind 2014 aan de kwaliteitscriteria 2.1 voldoen is te snel geconcludeerd, gezien het feit dat er alleen verbeterplannen worden overhandigd, waaruit alleen maar afgeleid kan worden dat ze er op dat moment niet aan voldoen, maar hier wel aan werken. Gezien het feit dat omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid daarbij de verwachting uitspreekt dat ze in 2015 grotendeels voldoen is het niet waarschijnlijk dat ze eind 2014 volledig voldoen.

wijziging van de toen geldende nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Vervolgens heeft het college op 17 december 2013 een nieuwe Nota vergunningverlening, toezicht en handhaving 2014 – 2017 vastgesteld.

- In 2014 is in opdracht van de provincie een evaluatie omgevingsdiensten Zuid-Holland uitgevoerd. De evaluatie richtte zich op de kwaliteit en efficiency van de provinciale taken die de omgevingsdiensten uitvoeren en op de provinciale opdrachtgeving en beleidskaders en is eind oktober 2014 door GS vastgesteld.

3.3.1 Een deskundig geordende ruimte met kwaliteit

Resultaten

- Op 9 juli 2014 hebben Provinciale Staten de Visie ruimte en mobiliteit vastgesteld. De Visie ruimte en mobiliteit beschrijft het provinciale beleid voor ruimte en mobiliteit. In deze collegeperiode (eerste helft van 2013) is er voor gekozen om de processen van de Provinciale Structuurvisie en de Visie mobiliteit gelijk te schakelen en in één beleidsproduct te verbinden. De Programma's ruimte en mobiliteit geven uitwerking aan het beleid in operationele doelen en beschikbare instrumenten. De Verordening ruimte 2014 bevat de regels voor het ruimtelijk domein. In de voorbereiding van de Visie ruimte en mobiliteit is in een interactief proces met betrokken partijen verkend voor welke opgave we staan en welke beleidsinzet van de provincie nodig is. Hoofddoel van de Visie ruimte en mobiliteit is het scheppen van voorwaarden voor een economisch krachtige regio. Dat betekent: ruimte bieden om te ondernemen, het mobiliteitsnetwerk op orde en zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving. De Visie ruimte en mobiliteit bevat een nieuwe sturingsfilosofie. De kern daarvan zijn vier rode draden: ruimte bieden aan ontwikkelingen, aansluiten bij de maatschappelijke vraag naar woningen, bedrijfsterreinen, kantoren, detailhandel en mobiliteit, allianties aangaan met maatschappelijke partners en tenslotte minder toetsen op regels en meer sturen op doelen.
- De provincie Zuid-Holland richt zich bij plantoetsing op de plannen waar een provinciaal belang zou kunnen worden geschaad. In 2011 zijn nog ongeveer 350 ontwerpbestemmingsplannen beoordeeld en 40 zienswijzen ingediend. In 2012 zijn ongeveer 220 ontwerpbestemmingsplannen beoordeeld en is in 30 gevallen een zienswijze ingediend. Het percentage plannen waarop de provincie een zienswijze indient ligt met 14 procent in 2012 boven de doelstelling (10 procent). In 2013 lag het aantal zienswijzen op 71 (15% van de 450 beoordeelde plannen) en de verwachting is dat dit voor 2014 op vergelijkbaar niveau zal liggen. Het relatief hogere aantal zienswijzen in 2012 en 2013 vloeit voort uit het gegeven dat als gevolg van de herziening van de Provinciale structuurvisie en de verordening Ruimte, met name de wijzigingen in het detailhandel- en kantorenbeleid, de doorwerking daarvan niet direct door gemeenten is overgenomen en in de plannen is verwerkt.
- In 2012 is in vijf gevallen een reactieve aanwijzing gegeven. Het provinciaal beleid om in het voortraject met de gemeente in gesprek te gaan, heeft hieraan bijgedragen. In 2013 zijn 17 (3% van de 540 beoordeelde plannen) reactieve aanwijzingen gegeven. Voor 2014 is de verwachting een vergelijkbaar aantal als in 2013. Het aantal in 2013 is verklaarbaar door het grote aantal bestemmingsplannen dat gemeenten in procedure hebben gebracht en door onvoldoende doorwerking van de herziening van de Provinciale structuurvisie en de verordening Ruimte in de door gemeenten opgestelde plannen.
- De provincie zet het provinciaal inpassingsplan in wanneer dit noodzakelijk is om de provinciale doelen te realiseren. Het inpassingsplan Extra Gouwekruising is in 2011 vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. In 2013 is het inpassingsplan Bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard vastgesteld en met de uitspraak van de Raad van State in 2014 grotendeels onherroepelijk geworden. Wel is Provinciale Staten opgedragen om voor de verkeersontsluiting (IJsselmondse Knoop) nog een voorwaardelijke verplichting in het inpassingsplan op te nemen. Het inpassingsplan Partiële hervaststelling Extra Gouwekruising is eveneens in 2013 vastgesteld en

Opmerking [#53]: Alle cijfers in dit resultaat zijn foutief weergegeven. Uit navraag blijken de volgende cijfers de juiste te zijn (ambtelijk bevestigd):
In 2011 247 ontwerpbestemmingsplannen en 44 zienswijzen.
In 2012 223 ontwerpbestemmingsplannen en 38 zienswijzen. In 2012 ligt daardoor het percentage plannen waarop de provincie een zienswijze indient niet op 14%, maar op 17%.

In 2013 77 zienswijzen (35% van 222 beoordeelde plannen – gedefinieerd als ontwerpbestemmingsplannen).

Opmerking [#54]: In 2012 is niet in 5, maar in 6 gevallen een reactieve aanwijzing gegeven.

Opmerking [#55]: In 2013 zijn niet 17 (3% van de 540 beoordeelde plannen) reactieve aanwijzingen gegeven, maar 18 (12% van de 152 beoordeelde - ofwel: binnengekomen, vastgestelde bestemmingsplannen) reactieve aanwijzingen.

onherroepelijk geworden. Op verzoek van de gemeente Rotterdam is in 2014 het inpassingsplan Bochtafsnijding Delftse Schie vastgesteld. Hiertegen loopt nog een beroepsprocedure. Voor de RijnlandRoute is het ontwerp inpassingsplan in 2014 ter inzage gelegd en de vaststelling door PS staat eind 2014 gepland. Voor windenergieprojecten is in 2013 een koepelstartnotitie vastgesteld als basis voor de uit te voeren inpassingsplannen.

- Gedeputeerde Staten hebben 16 gebiedsprofielen vastgesteld.

Procesresultaat

- De provincie heeft met gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden afspraken gemaakt voor het uitvoeren van saneringsplannen van verspreid glas. Naast de 'Ruimte voor ruimte' regeling en 'Glas voor Glas' regeling is voor deze collegeperiode € 8 miljoen beschikbaar gesteld. Eind 2012 is subsidie verleend voor de sanering van verspreide glastuinbouw in Leidschendam-Voorburg (23,6 hectare) en Deltapoort (35 hectare) voor een totaalbedrag van € 7,6 miljoen. Met dit aantal hectaren is de ambitie van 40 hectare op het gebied van het geven van subsidie voor de sanering van glas voor deze collegeperiode gerealiseerd. Bij de Kadernota 2010-2013 hebben Provinciale Staten € 1,3 miljoen voor de sanering van glastuinbouw beschikbaar gesteld. Dit wordt ingezet voor bemiddeling (planvorming, procesbegeleiding) bij sanering. Uit dit budget zijn inmiddels vijf subsidies verleend voor in totaal € 701.726. Het beoogde maatschappelijke effect van de verstrekte subsidies is voor het grootste deel nog niet gerealiseerd. Dit komt doordat de einddata van de subsidietermijnen voorbij het einde van de collegeperiode liggen.

Opmerking [#56]: Dit moet zijn de kadernota 2011-2014.

3.3.2 Vraag naar en aanbod van woningen in balans

Resultaten

- Aan het begin van deze collegeperiode is in 2011 de provinciale Woonvisie vastgesteld. De provinciale Woonvisie is in juli 2014 opgegaan in de Visie ruimte en mobiliteit. De woningbehoefteramingen - en prognoses zijn geactualiseerd met nieuwe provinciale berekeningen uit 2013. De regio's hebben tot juli 2015 om hun regionale woonvisie te actualiseren op basis van de Visie ruimte en mobiliteit.
- De provincie heeft de doelstellingen over toevoegingen van woningen aan de woningvoorraad (13.000 woningen) en de vervanging van woningen (3.500 woningen) deels gerealiseerd. Deze zijn in 2011 in het licht van de economische crisis neerwaarts bijgesteld. Gelet op de verminderde investeringskracht van de corporaties is de vervanging nogmaals bijgesteld. Dit geldt ook voor het aantal woningen dat heeft bijgedragen aan een verbetering van de woonmilieubalans. De doelstelling om minimaal 60 procent van de netto toevoeging van woningen binnen de invloedssfeer van het hoogwaardig openbaar vervoer te laten vallen (StedenbaanPlus) is op basis van CBS-gegevens wel gerealiseerd.
- Alle gemeenten hebben invulling gegeven aan de bestuursovereenkomsten voor het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV). De provincie heeft aan 48 gemeenten en regio's investeringsbudget verstrekt. De provincie stelt in 2015 op basis van een inhoudelijke en financiële verantwoording van de gemeente het verstrekte investeringsbudget stedelijke vernieuwing vast. Na 2014 keert het Rijk geen ISV-middelen meer uit en verleent ook de provincie geen ISV-budget meer.
- Het aantal indeplaatstredingen bij de wettelijke taak van gemeenten om verblijfsgerechtigden te huisvesten is teruggebracht van één in 2012 naar nul in 2014. Het streven is dat alle gemeenten in Zuid-Holland hun wettelijke taak om verblijfsgerechtigden te huisvesten tijdig en volledig uitvoeren en er geen indeplaatstredingen zijn. Vanwege de toename van het aantal asielzoekers is de druk op het realiseren van de taakstelling voor de huisvesting van verblijfsgerechtigden door gemeenten in 2013 en 2014 flink toegenomen.

Opmerking [#57]: Kanttekening dient te worden gemaakt dat het gemeenten zijn die de woningen daadwerkelijk hebben gebouwd, de provincie heeft alleen indirect invloed op de hoeveelheid te bouwen huizen. De provincie heeft derhalve samen met gemeenten deze doelstelling gerealiseerd.

Opmerking [#58]: Gebaseerd op cijfers 2012-2013.

Opmerking [#59]: Het daadwerkelijke aantal is niet correct weergegeven. Vanuit ambtelijk apparaat wordt aangegeven dat "met de kennis van nu" het aantal niet 48 maar 47 moet zijn.

Procesresultaat

- De gewijzigde Huisvestingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2015 in werking. Gemeenten die dit instrument willen gebruiken, moeten voor 1 juli 2015 een nieuwe huisvestingsverordening vaststellen. **De provincie toetst de huisvestingsverordeningen aan de Huisvestingswet.**

3.3.3 Een schonere bodem en optimaal bodemgebruik in Zuid-Holland

Resultaten

- Voor tweederde van de 231 spoedlocaties is eind van de collegeperiode inzicht in de aard, omvang, aanpak en realisatiemogelijkheden. De inzet was het zoveel mogelijk verminderen en wegnemen van de humane-, verspreidings- of ecologische risico's. **Alle locaties zijn voor nazorg aan de Omgevingsdiensten overgedragen.** De budgetverantwoordelijkheid is bij de provincie gebleven.
- In 2011 waren 48 humane spoedlocaties bekend. De verwachting is dat in mei 2015 nog 16 humane spoedlocaties moeten worden afgerond. **De risico's van deze locaties zijn beheerst.** De kans bestaat dat door ruimtelijke dynamiek de komende jaren nog een beperkt aantal niet eerder bekende locaties aan de lijst worden toegevoegd.
- In het Convenant Bodem (2009) is de afspraak gemaakt dat de bevoegde overheden Wet bodembescherming evenals de waterschappen uiterlijk 31 december 2015 een overzicht gereed hebben van de spoedlocaties waar sprake is van overige risico's (ecologie en verspreiding). **Medio 2011 waren er naast de 48 humane locaties nog 183 locaties in beeld waar sprake was van risico voor verspreiding en ecologie. De inventarisatie van de locaties met risico's voor verspreiding en ecologie is inmiddels gereed. Aan het eind van de collegeperiode zal circa 70% van de risico's zijn verminderd of beheerst dan wel in uitvoering zijn genomen.** In het convenant is niet de verplichting opgenomen om deze locaties voor 2016 al gesaneerd dan wel beheerst te hebben.
- **Het project Hollandsche IJssel is in 2013 beëindigd. De provincie heeft grote bodemsaneringen uitgevoerd voor Zellingwijk, Schanspolder, Geitenwei en het Boele terrein. In 2014 zijn voor deze Bodemsaneringen nog enige herstelwerkzaamheden uitgevoerd.**
- De stortplaatsen **Woudhoek, Schiedam en Noordzeeweg, Rotterdam zijn in 2012 voor gesloten verklaard. De provincie is daarmee verantwoordelijk geworden voor de nazorg op deze stortplaatsen. Dat geldt ook voor de eerder gesloten stortplaatsen DOP-NOAP, Rotterdam, en Braassemeer, Kaag en Braasem.**
- **De Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard heeft de sanering van verontreinigde slootdempingen in de Krimpenerwaard uitgevoerd. Inmiddels is 80% van de opgave gerealiseerd.** Om twee redenen treedt er stagnatie op in het afdekken van slootdempingen. In verband met een voorgenomen beleidsherziening heeft de Raad van Toezicht van de Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard in oktober 2013 besloten om voorlopig geen nieuwe overeenkomsten meer af te sluiten en een pas op de plaats te maken voor wat betreft de uitvoering. Voor het afdekken van de bij de stichting in beheer zijnde sloten wordt met name grond gebruikt die vrijkomt bij natuurontwikkelingsprojecten. Door stagnatie in natuurontwikkeling is er ook stagnatie opgetreden bij het afdekken van de slootdempingen. De Raad van Toezicht heeft in mei 2014 het besluit genomen om de Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard met ingang van begin 2015 te ontbinden. De Omgevingsdienst Midden-Holland zet vanaf dat moment de taken voort.

Opmerking [#60]: Genoemde aantallen zijn gebaseerd op inschattingen. Vanuit ambtelijke organisatie wordt toegelicht dat het geen exacte getallen betreft, maar getallen die met een bandbreedte bezien moeten worden.

Opmerking [#61]: Informatie was niet op tijd ontvangen voor de validatie.

Opmerking [#62]: Genoemde aantallen en percentage zijn gebaseerd op inschattingen. Vanuit ambtelijke organisatie wordt toegelicht dat het geen exacte getallen betreft, maar getallen die met een bandbreedte bezien moeten worden.

Opmerking [#63]: Voor Zellingwijk zijn in 2014 geen herstelmaatregelen uitgevoerd.

Opmerking [#64]: Woudhoek is niet formeel niet gesloten *verklaard* (omdat een beschikking sluitingsverklaring hier niet van toepassing is), maar GS hebben een brief gestuurd waarin wordt aangegeven dat Woudhoek als gesloten *beschouwd* wordt..

Opmerking [#65]: De opgave bestaat uit zo'n 6.900 gedempte sloten waarvoor 6.900 overeenkomsten dienen te worden afgesloten en waarvan 1.250 sloten te saneren. Eind 2014 is bijna 60% van het aantal te sluiten overeenkomsten afgesloten en ruim 30% van het aantal te saneren sloten gesaneerd.

Procesresultaat

- De beleidsvisie Bodem en Ondergrond is in 2013 vastgesteld en in 2014 geïntegreerd in de Visie ruimte en mobiliteit. Uitgangspunt is dat het bodem(sanerings)beleid integraal onderdeel uitmaakt van de ruimtelijke ordening.
- Voor de in kaart gebrachte spoedeisende diffuse verontreinigingen is de indicator in 2012 gewijzigd. Inmiddels zijn landelijke afspraken gemaakt over het in kaart brengen en de aanpak van diffuse verontreinigingen

3.3.4 Een sterke regionale economie

Resultaten

- De conjuncturele terugval van de prioritaire clusters is in Zuid-Holland minder hard aangekomen dan in de rest van Nederland. De clusters hebben in 2012 en 2013 in absolute zin te maken gehad met een sterke conjuncturele terugval. Het streven is dat de prioritaire clusters in Zuid-Holland die belangrijk zijn voor de huidige en toekomstige economische ontwikkeling van de provincie een hogere omzetgroei realiseren dan het landelijke gemiddelde. Met ingang van 2012 is dit gemeten.
- In absolute zin is er in de eerste helft van 2014 sprake van lichte groei. De groei in de landbouw (een indicatie voor de Greenports), de transportmiddelen- industrie en de bouwnijverheid (tezamen een indicatie voor het Maritieme cluster water en deltatechnologie) en vervoer en opslag (een indicatie voor Transport en Logistiek) is in de eerste helft van 2014 positiever dan landelijk.
- Uit onderzoek (medio 2011) is gebleken dat het leegstandspercentage van kantoren in Zuid-Holland 13,6% bedraagt en landelijk 13,7%. Januari 2014 bedroeg dat voor Zuid-Holland circa 15,8% en voor Nederland 15,7%. De provincie streeft naar levendige en krachtige centra met kantoren.
- Van 2011 tot en met 2015 moet de plancapaciteit voor kantoorlocaties met 1 miljoen m² zijn afgenomen. De Monitor plancapaciteit kantoren (Stec, mei 2014) geeft aan dat de plancapaciteit in de periode 2011-2014 is afgenomen met circa 1,8 miljoen m² bedrijfsvloeroppervlak, waarvan circa 630.000 m² door oplevering van nieuwbouw. De daadwerkelijke reductie, door schrappen van plannen, bedroeg iets minder dan 1,2 miljoen m² bedrijfsvloeroppervlak. Daarmee is de college doelstelling voor deze periode gerealiseerd.
- De provincie wil in de collegeperiode 2011-2015 600 hectare bedrijventerrein herstructureren. Er is in de periode 2011-2013 436 hectare bedrijventerrein geherstructureerd. De prognose voor 2014 is 200 hectare. Hiermee ligt de provincie voor op schema.
- De provincie heeft in 2014 na een interactief proces met de regio Holland Rijnland en de gemeenten Leiden en Zoeterwoude, een alternatieve locatie voor een bedrijventerrein uit de hoge milieucategorie aangewezen. Hierdoor blijft het groen in de Oostvlietpolder behouden en is er tegelijkertijd ruimte voor bedrijvigheid.
- De provincie Zuid-Holland heeft met een kapitaalinjectie van € 10 miljoen in de Regionale Ontwikkelings Maatschappij Drechtsteden een bijdrage geleverd aan de versterking van de economie van de regio Drechtsteden. De ROM-Drechtsteden zorgt voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en de revitalisering van bestaande (natte) bedrijventerreinen.
- Zuid-Holland heeft sinds 1 januari 2014 een regionale ontwikkelingsmaatschappij om de concurrentiekracht van het Zuid-Hollandse bedrijfsleven te vergroten. Naast marketing en acquisitie zijn ontwikkeling en innovatie en financiering en participatie taken van Innovation Quarter. De focus ligt op sterke economische sectoren die zich met (nieuwe) technologie bezighouden: clean technologie, life sciences en health en safety en security. Innovation Quarter zorgt voor de financiering van jonge technologiebedrijven en snelle groeiers. Dit gebeurt mede met een eigen participatiefonds van in eerste instantie € 28 miljoen. De provincie heeft hieraan € 10 miljoen bijgedragen. Naar gelang de behoefte van het bedrijfsleven kan het fonds verder groeien. De provincie heeft hiervoor een reservering van € 15 miljoen euro aan cofinanciering mits andere partijen bijdragen.

Opmerking [#66]: Uit navraag bij de ambtelijke organisatie blijkt dat de conjuncturele terugval van de prioritaire clusters is in Zuid-Holland hoogstwaarschijnlijk minder hard is aangekomen dan in de rest van Nederland. Dit wordt onderbouwd in de mail van 8 december met analyses die door de provincie zelf zijn opgesteld. Bepaalde aannames zijn voor discussie vatbaar.

Uit de beschikbare informatie blijkt niet duidelijk dat de clusters in 2012 en 2013 in absolute zin te maken gehad met een sterke conjuncturele terugval. Zo had de transportmiddelenindustrie juist te maken met een sterke omzetgroei in 2012 en was er ook sprake van groei in 2013.

Opmerking [#67]: Percentage is 15,9% volgens toegezonden info.

Opmerking [#68]: In de conceptversie van de Terugblik was de verwachting dat het doel behaald zou worden in 2014 door het gereed komen van 200 hectare in 2014. Op basis van informatie vanuit de ambtelijke organisatie blijkt dat dit geen 200 maar 60 ha wordt.

Procesresultaten

- Provinciale Staten hebben in mei 2012 de Beleidsvisie en Uitvoeringsstrategie Regionale Economie en Energie 2012-2015 vastgesteld. In februari 2014 hebben Provinciale Staten de nota "Intensivering energiebeleid Zuid-Holland" vastgesteld.
- De Zuidvleugelpartners hebben in 2012 een investeringsprogramma afgesloten van 72 miljoen euro voor twintig innovatieve programma's en projecten uit het uitvoeringsprogramma Economische agenda Zuidvleugel. Met provinciale middelen en met voor Zuid-Holland beschikbare Europese middelen is bijna 17 miljoen euro bijgedragen aan de projecten. Dit is inclusief € 10 miljoen intensiveringsmiddelen uit het Hoofdlijnenakkoord.
- In het najaar van 2013 is op initiatief van overheden, kennisinstellingen en bedrijven een Economische Programma Raad Zuidvleugel ingesteld. De volgende opgaven staan centraal: Innovatie en Kennisvalorisatie, Arbeidsmarkt & Onderwijs, Branding van de regio, Energietransitie en Infrastructuur. Europa en financiën worden als randvoorwaardelijke thema's gezien.
- De provincie heeft met overheden in Zuid-Holland en West-Brabant, maatschappelijke organisaties en bedrijven een tiental maritieme hotspots benoemd dat van belang is voor de economische structuur.
- De provincie heeft in 2013 een eerste verkenning gedaan naar hoe het terrein Kil4 (bij Dordrecht) en het Logistieke Park Moerdijk elkaar kunnen versterken.
- De provincie heeft in november 2013 de jaarlijkse conferentie van de Vlaams Nederlandse Delta georganiseerd met als thema biobased economy.
- De provincie zet in op een governance structuur per greenport waarin ondernemers, kennisinstellingen en de overheid samenwerken. Voor de greenport West- en Oostland is eind 2013 een visie gereed gekomen; de andere greenports volgen tussen eind 2014 en medio 2015. De provincie heeft als lid van de initiatiefgroep modernisering teeltareaal, met onder andere de ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur & Milieu en de provincie Noord-Holland, het initiatief genomen tot een moderniseringsprogramma.
- Op 7 februari 2013 is het convenant "Samen Rond, Partnership Heineken Nederland, Provincie Zuid-Holland en Alterra-Wageningen UR" afgesloten. Deze samenwerking is gericht op een innovatieve aanpak voor een duurzame regio.
- In de collegeperiode zijn vijftien kansrijke ontwikkellocaties ondersteund vanuit het Impulsprogramma Recreatie en Toerisme. De doelstelling van vier per jaar is hiermee behaald. Het impulsprogramma schept ruimte voor regionale economie door het inspelen op partijen die willen investeren in recreatie en toerisme. De provincie heeft hierin € 300.000 per jaar geïnvesteerd. Er is gewerkt aan de volgende ontwikkellocaties: Kustgebied Katwijk-Noordwijk, toeristisch-recreatieve impuls Waterdriehoek Dordrecht, kleinschalige versnellingen voor versterking waterrecreatieve route ontwikkeling ('Alles Stroomt'), Gebiedsontwikkeling Voorne Putten en een lokatiestudie voor een Wellness resort.

Opmerking [#69]: Moet 19 zijn.

Opmerking [#70]: de beschikbare middelen zijn niet altijd besteed doordat niet alle projecten gereed zijn gekomen. Het is dus te voorbarig om te stellen dat voor €17 mln. is bijgedragen. Aangegeven wordt dat middelen nog gereserveerd staan voor de projecten. Mate van besteding verschilt tussen de projecten.

Opmerking [#71]: De Waterdriehoek is in 2013 afgerond, waardoor het aantal ontwikkellocaties van 5 naar 4 locaties is gegaan. Waar in de Terugblik wordt gesproken over het ondersteunen van 15 ontwikkellocaties, wordt bedoeld op zowel ontwikkellocaties als op projecten die vallen binnen de ontwikkellocaties. Zo bestaat de ontwikkellocatie c.q. het programma 'Alles stroomt' uit meerdere projecten. Door deze wijze van verantwoorden, over zowel ontwikkellocaties als projecten die vallen onder ontwikkellocaties, ontstaat onduidelijkheid over de realisatie van de doelstelling.

Opmerking [#72]: De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat in 2012 en in 2013 € 200.00 per jaar is geïnvesteerd. Alleen in 2014 bedragen de investeringen €300.000.

Opmerking [#73]: Moet zijn 286,5.

3.3.5 Een duurzame energievoorziening in Zuid-Holland

Resultaten

- In 2011 is 2,2 % van de energie in Zuid-Holland hernieuwbaar. Het gestelde doel voor de opwekking van 6% duurzame energie wordt niet bereikt. Voor heel Nederland is dat 4,4% in 2012. In 2015 komen de Zuid-Hollandse cijfers voor 2013 beschikbaar. Uit de studie "Zuid-Holland op St(r)oom" blijkt dat onze provincie in 2020 met maximale inspanningen circa 8 à 10 % kan halen. De provincie Zuid-Holland zet hierop in en intensiveert haar inspanningen om dat te bereiken. Deze zijn vooral gericht op wind en warmte.
- Medio 2014 staat er 291 megawatt aan windenergie opgesteld. Realisatie van de doelstelling van 325 megawatt voor 2014 lijkt haalbaar. Per 1 januari 2015 is er naar verwachting 326 megawatt gerealiseerd. Alle

- windenergie lokaties zijn opgenomen in de verordening Ruimte en er is extra capaciteit vrijgemaakt om de risico's bij de uitvoering te beperken.
- In navolging op het in 2012 gesloten bestuursakkoord windenergie Goeree-Overflakkee hebben de provincie en gemeente Goeree-Overflakkee in de zomer van 2014 gebieden voor de realisatie van windenergie aangewezen. In de 2e helft van 2014, na vaststelling van de Visie Ruimte en Mobiliteit, is gestart met de voorbereidingen van de feitelijke realisatie van 225 MW windenergie op het eiland.
 - Medio 2014 is er 145 megawatt uit warmteprojecten gerealiseerd. **Daarmee ligt de realisatie op schema.** Op korte termijn zal de hoeveelheid vermogen uit gerealiseerde warmteprojecten nog toenemen, met name door de bouw van de "leiding over Noord". Hiermee worden circa 95.000 huishoudens in Rotterdam voorzien van warmte uit de haven.
 - De Green deal warmte, die in 2011 met het Rijk is afgesloten, heeft in 2013 geleid tot de oprichting van het programmabureau warmte en koude Zuid-Holland. Hierin nemen 25 private en publieke partners deel. Het programmabureau richt zich op het wegnemen van knelpunten voor de realisatie van warmteprojecten.

Opmerking [#74]: De provincie baseert dit op eigen berekeningen, maar geeft zelf aan dat er nog onzekerheden zitten in het potentieel van het onderdeel warmtekoude.

Opmerking [#75]: De realisatie lijkt niet op schema lijkt te liggen voor 2020. Daarnaast kent de totstandkoming van de informatie een aantal onzekerheden.

3.4.1 Krachtige en slanke provincie

Resultaten

- Na de daling in 2012 van 179 naar 121 stabiliseert het aantal bestuurlijke overleggen zich rond de 120. Dit is een daling van circa 32% ten opzichte van 2011. Er komen bestuurlijke overleggen bij en er gaan er van af: dit betreft met name projectmatige bestuurlijke overleggen, zoals de aanleg van een weg of groengebied. De doelstelling uit het coalitieakkoord 2011-2015 is bereikt, namelijk een vermindering van het aantal bestuurlijke overleggen met 20%.
- De provincie heeft in april 2014 een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Voor het onderzoek zijn overheden, bedrijven, non-profit organisaties, particulieren en leveranciers benaderd, waar de provincie tussen 2012 en 2014 mee heeft samengewerkt. Klanten geven de provincie het rapportcijfer 6,84 voor haar dienstverlening. Dit cijfer is vrijwel gelijk aan de score in 2010. De provincie scoorde destijds een 6,85. Het streven is een 7,0. Klanten krijgen daarnaast twaalf stellingen voorgelegd die leiden tot een gemiddeld kwaliteitscijfer van onze dienstverlening. Dit gemiddelde kwaliteitscijfer (gemeten op een vijfpuntschaal) is gestegen van 3,5 (2010) naar 3,6 (2014). Klanten geven drie prioriteiten aan ter verbetering van de provinciale dienstverlening: proactiever, sneller en in één keer goed.
- In de Bestuursafspraken 2011-2015 hebben Rijk, IPO, VNG en Unie van Waterschappen besloten om gezamenlijk de administratieve lasten, met name de lastendruk uit medebewind, met 5% per jaar te verminderen. De verwachting is dat naar aanleiding van het operationeel worden van een aantal wetten, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de wet Revitalisering Generiek Toezicht, de provinciale lasten omlaag zullen gaan in 2014. Voorjaar 2015 zullen het ministerie van Binnelandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen het effect van deze maatregelen evalueren.

Procesresultaten

- Eind 2012 is een pilot gestart met een klantcontactcentrum. Het doel van het klantcontactcentrum is het verhogen van de kwaliteit van de externe dienstverlening. Het klantcontactcentrum vormt het centrale aanspreekpunt voor vragen van buiten de organisatie. Via diverse kanalen - website, e-mail en telefoon - komen vragen en opmerkingen op een centrale plek binnen bij de provincie. Deze worden geregistreerd en doorgestuurd naar de betrokken organisatieonderdelen. Er wordt gemonitord op beantwoording en afhandeling van de vragen en wensen. Deze nieuwe eenduidige werkwijze draagt bij aan de strategische

doelen van de organisatie om de klanttevredenheid te verhogen en kosten te verlagen. Eind 2014 wordt een besluit genomen over de toekomst van het klantcontactcentrum.

Opmerking [#76]: Dit besluit zal in januari 2015 worden genomen.

- Op Europees niveau vindt in toenemende mate besluitvorming plaats over beleid en regelgeving die van invloed is op de provincies. Om het beleid te beïnvloeden, zoals bij de richtlijn maritieme ruimtelijke ordening, of op het gebied van luchtkwaliteit, werkt de provincie samen in wisselende coalities, zoals het Interprovinciaal Overleg, de Randstadprovincies, de kustprovincies en met partners in de Vlaams Nederlandse Delta en andere internationale netwerken.
- De Randstadprovincies hebben in 2013 een Slimme Specialisatie Strategie voor innovatie ontwikkeld. Deze is leidend voor de inzet van Europese fondsen in de komende periode.
- De provincie Zuid-Holland heeft de leiding genomen bij de inzet op verduurzaming van de Europese binnenvaart.
- (a) Het peri-urbane karakter van de Randstad heeft een vaste plek verworven in het Europese beleid.
- (b) De biobased economy in de Vlaams Nederlandse Delta geldt mede door de inzet van de provincie als toonaangevend in Europa.
- Op gedecentraliseerde terreinen als regionale economie en natuur zijn begin 2014 met het Rijk afspraken gemaakt over versterking van de positie van provincies in het Europese raadstraject.
- De provincie heeft zich ingezet om Europese subsidiemogelijkheden te benutten die ons beleid versterken. Binnen het Randstad programma Kansen voor West (met de thema's regionale economie, energie, luchtkwaliteit en groen) worden de beschikbare middelen voor 100% benut en leveren ze met een multiplier van vier een gerealiseerd projectvolume van ca. € 275 mln. op. Vanuit het Platteland Ontwikkeling Programma, de Interreg programma's, Life en het Kaderprogramma voor innovatie heeft de provincie Europese middelen ingezet om provinciale doelen te realiseren. Vanuit de periode (2007-2013) landt uit de programma's zo'n € 195 mln. aan Europese middelen op provinciale opgaven. De komende periode (2014-2020) is minimaal € 140 mln. beschikbaar.
- Mede dankzij de inzet van Zuid-Holland op internationaal terrein hebben bedrijven – met name ook uit het midden- en kleinbedrijf – contracten kunnen sluiten. De provincie onderhoudt relaties met de Chinese provincie Hebei en met Shanghai Puduong. De provincie heeft deze 'government-to-government' relaties op verzoek van bedrijven en kennisinstellingen uit sterke clusters (water- en deltatechnologie, life sciences, milieu) in Zuid-Holland ingezet om hen toegang te kunnen verlenen tot de Chinese markt. Ook komt een groeiend aantal studenten uit Hebei en Shanghai naar Zuid-Hollandse kennisinstellingen. De ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter speelt een stimulerende rol bij het verzilveren van kansen door bedrijven op de Chinese markt.

Opmerking [#77]: De 100% heeft betrekking op de periode tot ultimo 2015. Medio 2014 bedroeg dit percentage 55%. Ook de multiplier van 4 is gebaseerd op de verwachte situatie ultimo 2015.

3.4.2 Slagvaardig en robuust lokaal en regionaal bestuur

Resultaten

- De inwerkingtreding van de Wet revitalisering generiek toezicht heeft het interbestuurlijk toezicht van provincies op de wettelijke taakbeartiging van gemeenten vernieuwd. De kern van de aanpak van de provincie Zuid-Holland is vertrouwen op en ruimte geven aan zelfsturing van gemeenten.
- Alle Zuid-Hollandse gemeenten hebben de bestuursovereenkomst met de provincie ondertekend waarin zij voor een selectie van wetten aangeven of zij de wettelijke taken adequaat uitvoeren. De op deze overeenkomst gegenereerde informatie dient als basis voor het interbestuurlijk toezicht.
- In 2014 hebben Gedeputeerde Staten een provinciale 'Staat van de Gemeenten' opgesteld. Dit op basis van de door de gemeenteraden vastgestelde 'Staat van de Gemeente'. De Staat van de Gemeenten geeft een

totaalbeeld van de wettelijke taakbehartiging van gemeenten voor de geselecteerde toezichtdomeinen. **Eind** 2014 wordt de vernieuwde aanpak geëvalueerd.

- Er staat in 2014 één Zuid-Hollandse gemeente onder preventief toezicht op grond van haar financiële positie (2011: 2, 2012: 0, 2013: 1). Dit is mede het resultaat van het plegen van tijdige interventies. Daarnaast staan er in 2014 zeven gemeenten onder verscherpt toezicht vanwege een herindelingsprocedure. Gemeenten hebben te maken met bezuinigingen en verliezen op de grondexploitatie. Ook de ontwikkeling van de schuldpositie is bij een aantal gemeenten zorgelijk. Gemeenten hebben maatregelen genomen (bezuinigingsmaatregelen, ombuigingsoperaties) om de financiële positie op orde te houden. In geval van financiële problemen heeft de provincie geïnterveniëerd.
- In deze collegeperiode zijn drie arhi-procedures tot herindeling begeleid en ondersteund: de herindelingen van Molenwaard, Nissewaard en van de gemeente Alphen aan den Rijn. Daarnaast lagen bij de start van de collegeperiode de herindelingsadviezen voor Goeree-Overflakkee en Krimpenerwaard bij de minister van Binnenlandse Zaken. Alle vijf genoemde herindelingen zijn in deze collegeperiode afgerond. Ook zijn vier grenscorrecties begeleid: tussen Teylingen en Kaag en Braassem, tussen Hillegom en Bloemendaal, tussen Kaag en Braassem en Uithoorn en tussen Rotterdam en Zuidplas. Het aantal gemeenten in onze provincie is in deze collegeperiode gedaald van 72 gemeenten in 2011 naar 60 gemeenten per 1 januari 2015.
- De commissaris van de Koning heeft als rijksorgaan toezicht gehouden op de Zuid-Hollandse veiligheidsregio's. Hij heeft dit gedaan op basis van een rapportage van de Inspectie Veiligheid en Justitie. In 2014 is de commissaris bij de invulling van zijn toezichthoudende rol een nieuwe weg ingeslagen. Hierbij is ingezet op een kwaliteitsgericht toezicht. De Staat van de veiligheidsregio's Zuid-Holland geeft aan de hand van thema's een overall beeld van de wijze waarop het bestuur van de veiligheidsregio zijn taak heeft uitgevoerd. De commissaris heeft de minister van Veiligheid en Justitie en de besturen van de veiligheidsregio's geïnformeerd over zijn bevindingen. Daarnaast heeft de commissaris in 2014 werkbezoeken aan de veiligheidsregio's gebracht.

Opmerking [#78]: De CdK heeft op 26 september 2014 een gesprek gevoerd met het hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie. Dit gesprek was voor de CdK aanleiding te besluiten zijn toezicht op de kwaliteit van de taakuitvoering van de veiligheidsregio's op een andere manier uit te voeren. Dit laat onverlet dat de CdK tijdens de werkbezoeken aan de veiligheidsregio's de thema's zal hanteren die in de bijlage bij het projectplan zijn beschreven.

Procesresultaten

- Op 20 november 2012 hebben Gedeputeerde Staten de notitie "Het interbestuurlijk toezicht van de provincie Zuid-Holland" vastgesteld en afspraken gemaakt over de implementatie van het vernieuwde interbestuurlijk toezicht.
- In 2013 hebben Gedeputeerde Staten samen met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten per regio bijeenkomsten voor gemeenten georganiseerd over de nieuwe Wet revitalisering generiek toezicht en de vernieuwde Zuid-Hollandse aanpak.
- De intensivering van de inzet van Gedeputeerde Staten op het stimuleren van nieuwe oplossingen van gemeenten op het gebied van hun bestuurlijke organisatie hebben Gedeputeerde Staten geformuleerd in achtereenvolgens een Handelingskader Openbaar Bestuur (2012), een notitie Koers en Opgaven Bestuur (2013), een brief aan Provinciale Staten over de visie en aanpak van Gedeputeerde Staten op het terrein van intergemeentelijke samenwerking (april 2014) en een voortgangsrapportage (juli 2014).
- De inzet van Gedeputeerde Staten is per regio gedifferentieerd: op initiatief van Gedeputeerde Staten is samen met de regio's Drechtsteden en Holland-Rijnland een uitvoeringsagenda voor de periode 2012-2015 opgesteld. In de regio's Midden-Holland, Duin- en Bollenstreek, Ablasserwaard-Vijfheerenlanden en de Hoeksche Waard heeft het college het gesprek over de samenwerking in het gebied gestimuleerd en/of gefaciliteerd. In het gebied van de stadsregio Rotterdam en het stadsgewest Haaglanden is het maken van eenduidige keuzen rond intergemeentelijke samenwerking in deze periode bemoeilijkt doordat van rijkswege het lot van het wetsvoorstel Afschaffing Wgr-plus lange tijd onzeker is gebleven.
- Er is in 2013 een subsidieregeling voor het stimuleren van vernieuwing van intergemeentelijke samenwerking vastgesteld.

Opmerking [#79]: De CdK zal voor wat betreft zijn bevindingen, indien daartoe aanleiding bestaat, zich richten tot de voorzitter van de veiligheidsregio. Zijn bevindingen legt de CdK vervolgens neer bij het hoofd van de inspectie. Vooralsnog ziet de CdK geen aanleiding in dit proces de minister een ambtsbericht te sturen. Het is niet uit te sluiten dat dit op enig moment wel zal gebeuren. De te zijner tijd te houden evaluatie van deze vorm van toezicht, die onlangs met de drie werkbezoeken van de CdK aan de veiligheidsregio's is gestart, zal moeten uitwijzen of daarvoor aanleiding bestaat.

3.4.3 Kwalitatief goede en tijdige jeugdzorg

Resultaten

- Zowel in 2012 als in 2013 is een hoger percentage van 'jeugdzorgcliënten waarbij de ernst van de problematiek is verminderd' gerealiseerd (86%) dan begroot (60% in 2012 en 65% in 2013). Ook in 2014 wordt verwacht dat eenzelfde resultaat wordt gerealiseerd als voorgaande jaren.
- De gemiddelde procentuele afwijking tussen vraag naar en aanbod van jeugdzorg was de gehele collegeperiode lager dan de maximaal gestelde doelstelling van 5%.
- Het doel om voor 90 procent binnen 77 dagen een indicatiestelling te hebben, is niet gehaald (78 procent in 2013). Doordat er meer cliënten met zware problematiek zijn, zijn er gemiddeld meer dagen nodig voor een indicatiestelling. Door extra inzet van Bureau Jeugdzorg op het verminderen van de bureaucratie en het vereenvoudigen van de indicatiestelling probeert Bureau Jeugdzorg het aantal indicatiestellingen binnen 77 dagen te verhogen.
- Het gemiddeld aantal dagen van aanmelding naar indicatiestelling bij Bureau Jeugdzorg was in 2013 47 dagen. Daarmee is het doel van gemiddeld 60 dagen gerealiseerd. Op basis van de doorlooptijd in het eerste kwartaal van 2014 (46 dagen) wordt verwacht in 2014 de doelstelling van gemiddeld 60 dagen te realiseren.
- Bureau Jeugdzorg heeft tot en met 2013 voor alle aangemelde cliënten casemanagement beschikbaar gehad en aangeboden. Doordat er meer cliënten met zware problematiek zijn, hebben meer cliënten een intensiever traject nodig en ontvangen niet alle aangemelde cliënten in 2014 casemanagement. Uitgangspunt is dat de veiligheid van cliënten niet in het geding is en dat altijd een goede risico-taxatie plaatsvindt.
- De gehele collegeperiode was er geen wachttijd voor hulp bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Dit is gerealiseerd door subsidieverlening afgestemd op het aantal aanmeldingen en uit te voeren onderzoeken. Wachlijsten bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling vindt de provincie Zuid-Holland onacceptabel.
- Op 1 juli 2014 stonden er 57 cliënten meer dan 9 weken op de wachtlijst. Op 6 december 2013 is afgesproken, dat de jeugdzorgaanbieders ervoor zorgen dat per 1 juli 2014 geen cliënten zijn die langer dan 9 weken wachten op ambulante zorg, deeltijdzorg en pleegzorg wegens capaciteitsgebrek en dat matchingsproblemen in de pleegzorg beperkt worden. Door maatregelen van Bureau Jeugdzorg en de jeugdzorgaanbieders - bijvoorbeeld efficiëntere werkprocessen, betere registratie en administratie en vergroting van samenwerking en afstemming binnen en tussen organisaties - waren er op 1 juli 2014 wegens capaciteitsgebrek 2 wachtenden ambulante zorg. Deze cliënten ontvangen tijdens het wachten (op de hoofdaanspraak) vervangende zorg en casemanagement van Bureau Jeugdzorg. In het Afsprakenkader jeugdzorg 2010-2011 tussen Rijk en IPO is afgesproken dat 'wachten' kan als dat volgens Bureau Jeugdzorg verantwoord is. Bij cliënten in Zuid-Holland is dit het geval. In crisissituaties wordt binnen 24 uur geplaatst.
- De hele collegeperiode zijn de doelstellingen voor de "gemiddelde kosten per cliënt bij aanbieder" gerealiseerd. Samen met de zorgaanbieders heeft Bureau Jeugdzorg 'Perspectief gericht werken' ontwikkeld. In 2013 heeft de provincie met zorgaanbieders afspraken gemaakt om het perspectief van de cliënt leidend te laten zijn in het zorgtraject. Uitgangspunt is een zo spoedig mogelijke uitstroom uit de jeugdzorg met een duidelijk perspectief voor school, werk, inkomen, wonen, relaties met familie/vrienden en andere voor de cliënt belangrijke leefgebieden.
- De provincie heeft middels de Regionale Agenda's Samenleving (RAS) gedurende de jaren 2009-2012 subsidie verleend om de inkoop van preventieve opvoeduren en nazorgprogramma's te stimuleren. Provinciale Staten hebben besloten de bestuursovereenkomsten RAS niet te verlengen na beëindigen van de bestuursovereenkomst RAS 2009-2012. In plaats hiervan zijn met de transitieregio's afspraken gemaakt over het beschikbaar stellen van middelen voor pilotprojecten en een transitiebudget.
- De provincie faciliteert de transitie via inhoudelijke kennisoverdracht aan en uitwisseling tussen gemeenten en regio's. Het landelijke transitieplan is leidend voor het provinciale programmaplan transitie jeugdzorg. De

Opmerking [#80]: Cijfers zijn juist, maar de tekst doet vermoeden dat de problematiek in de jeugdzorg minder ernstig is geworden. Dit is tegenstrijdig met de opmerkingen in andere resultaten (zie resultaten onder bullets 3 en 5) waarin staat dat de ernst van de problematiek is toegenomen. Dit komt omdat de indicator anders is ingevuld dan oorspronkelijk bedoeld. Deze uitleg is wel al in de Begroting 2012 opgenomen.

Opmerking [#81]: De jaarverslagen van BJJ spreken elkaar hier tegen. Uit het jaarverslag van 2012 (en de gesprekken met BJJ) lijkt de bewering juist, maar uit het jaarverslag van 2011 niet.

Opmerking [#82]: Dit is niet aan te tonen. De provincie heeft de afspraak met BJJ dat men aangeeft als een dergelijke plaatsing niet mogelijk is. Dat is afgelopen 2 jaar 1 keer gebeurd.

provincie en de regio's werken intensief samen. Onder andere via het Transitieplatform en het Overhedenoverleg. Daarnaast heeft elke regio bij de provincie ambtelijk een vaste contactpersoon. Deze denkt mee over de transitie en transformatie van de jeugdzorg. Om de verbindende en faciliterende rol in te vullen is subsidie beschikbaar gesteld en zijn themabijeenkomsten en expertmeetings georganiseerd om kennis te delen en ervaring uit te wisselen. Door provincie en regio's is dit gemunt als het 'Zuid-Hollands model'.

3.4.4 Bevorderen van participatie van (kwetsbare) burgers

Resultaten

- De provincie heeft bijgedragen aan het bevorderen van participatie van kwetsbare burgers door de inzet van de steunfunctieorganisaties JSO en Tympaan Instituut bij de uitvoering van lokaal en regionaal beleid van de samenwerkende gemeenten.
- Door het ondersteunen van de behartiging van collectieve belangen van zorgvragers door Zorgbelang Zuid-Holland heeft de provincie vorm gegeven aan een gezonde balans in de driehoek: zorgaanbieders-zorgfinanciers-zorgvragers.
- De provincie heeft bijgedragen aan het bevorderen van de participatie van kwetsbare burgers door de sociale aspecten bij de kerntaken van de provincie zichtbaar te maken. Met het oog op sociale kwaliteit hebben de steunfunctieorganisaties expertise beschikbaar gesteld aan de verschillende beleidssectoren zoals groen, economie, erfgoed, wonen en mobiliteit. Vanaf 2014 zijn programma's gestart voor bijvoorbeeld erfgoed en groen om dit beleid te versterken.
- In deze collegeperiode zijn subsidies afgebouwd bij de Sensororganisaties, het Verzetsmuseum en Sportservice Zuid-Holland. Voor de Sensororganisaties is mede door de provinciale aanpak, een landelijke financieringsregeling tot stand gekomen. Subsidies zijn verminderd bij JSO, Zorgbelang Zuid-Holland en Tympaan Instituut. De prestaties geformuleerd in de provinciale begroting zijn gerealiseerd doordat meer tijd en geld binnen de afspraken zijn ingezet voor ondersteunen van gemeenten ten behoeve van kwetsbare burgers. JSO heeft zich ontwikkeld tot een expertisecentrum voor vitale leefomgeving, veilige samenleving en jeugd. Tympaan richt zich vooral op gegevensverzameling en monitoring, regioverkenningen op het snijvlak van jeugd, leefomgeving en participatie.

Opmerking [#83]: Er is geen informatie over het aanwezig zijn van een gezonde balans. Vanuit de organisatie is aangegeven dat bedoeld is om aan te geven dat de provincie heeft bijgedragen aan het bereiken van een gezonde balans. Het vormgeven van een gezonde balans is in dat kader te sterk uitgedrukt.

Opmerking [#84]: Uit ambtelijke toelichting blijkt dit niet over alle prestaties in de begroting gaat, maar alleen over de prestaties van JSO.

3.4.5 Een beschermd, bekend en beleefbaar cultureel erfgoed

Resultaten

- Provinciale Staten hebben zeven Erfgoedlijnen benoemd: Limes, Oude Hollandse Waterlinie, Trekvaarten, Landgoederenzone, Waterdriehoek, Goeree-Overflakkee en Atlantikwall. Resultaten tot nu toe: reconstructie van castellum Matilo (Limes), restauratie van Berbice (Landgoederenzone), herbestemming van de Menheerse Werf in combinatie met beugsliep MD10 (Goeree-Overflakkee), hergebruik Fort Hoek van Holland (Atlantikwall), restauraties in de vestingsteden Gorinchem en Schoonhoven (Oude Hollandse Waterlinie), aanlegsteigers aqualiner Biesbosch en Kinderdijk (Waterdriehoek) en de restauratie van Lakenhal te Leiden en Zakkendragershuis te Schiedam (Trekvaarten). In de erfgoedlijnen is in 2013 bijna € 15 miljoen en in 2014 bijna € 18 miljoen geïnvesteerd. Daarvan is € 3,5 à € 4 miljoen van de provincie afkomstig. Met de zogenaamde 'Plastermiddelen' zijn in 2012 kasteel Keukenhof, de Stolkijersluis in Gouda en drie molens in Kinderdijk gerestaureerd. In 2013 volgden de subsidieverleningen voor de drie zogenaamde 'kanjers': de Nieuwe kerk te Delft, de Petrus' Bandenkerk te Rotterdam en de Grote of St. Janskerk te Gouda.

De restauratie van de Nieuwe kerk te Delft en de Grote of St. Janskerk te Gouda loopt, de restauratie van de Petrus' Bandenkerk te Rotterdam moet nog beginnen.

- Vanaf 2013 zijn met de subsidieregeling Restauratie Rijksmonumenten Zuid-Holland 22 grote en kleine urgente restauraties gerealiseerd, vooral molens en religieus erfgoed. Deze regeling gaat uit van minimaal 50% cofinanciering.
- Deze periode is extra aandacht besteed aan goede instandhouding van de molens: 95% van de molens heeft nu een zesjarig instandhoudingsplan.
- Er is een instrument ontwikkeld voor de selectie van voor herbestemming geschikte objecten. Per jaar wordt voor twee ontwikkellocaties een plan van aanpak op maat gemaakt. Voor de herbestemming van landgoed Ockenburg te Den Haag, de watertoren van Zwijndrecht en de cichoreidrogerij Ceres op Goeree-Overflakkee loopt het proces.

De tweedelijsorganisaties voor cultuurparticipatie zijn omgevormd tot een minimale basisvoorziening cultuur(educatie). Deze basisvoorziening bestaat uit een afgeslankt Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis, PopUnie en Stichting Educatieve Orkestprojecten.

- De 1% regeling voor inpassing van kunst en cultuur bij infrastructuurprojecten is als regeling beëindigd. Twee al in uitvoering zijnde kunstprojecten zijn of worden nog wel voltooid onder de oude regeling. Daarvoor in de plaats worden kunst en cultuuraspecten meegenomen bij de aanbesteding van infrastructuurprojecten zodat er in een vroegtijdig stadium aandacht is voor de inpassing hiervan.
- Er zijn circa 600 dozen met goed geconserveerde en gedocumenteerde archeologische vondsten meer overgedragen dan wij hebben verwacht. De doelstelling was 300 per jaar. De vondsten worden zoveel mogelijk ontsloten voor het publiek. Dit gebeurt onder meer via actuele tentoonstellingen en lezingen in het Archeologiehuis en door reizende tentoonstellingen voor bijvoorbeeld scholen en bibliotheken.
- Jaarlijks hebben circa 50.000 bezoekers het Archeologiehuis Zuid-Holland bezocht.
- De achterstand op de registratie van de archeologische collectie is ingelopen; alle circa 13.000 vondst dozen zijn ingevoerd en ontsloten conform de archeologische kwaliteitscriteria.
- De veiligheid van het archeologisch depot is verbeterd. Provinciale Staten hebben extra middelen beschikbaar gesteld voor verbetering van het archeologisch depot en de provinciale archeologische collectie.
- De prestatie ten aanzien van de barometer culturele kwaliteit is geheel gerealiseerd. In 2012 heeft de nulmeting voor de barometer culturele kwaliteit plaatsgevonden. In dit ijkjaar is de barometer op 100 punten afgesteld. De doelstelling voor 2013 was 102 punten. In dat jaar was de realisatie 106 punten. Het aantal bezoekers aan het Werelderfgoed Kinderdijk en aan het Archeologiehuis Zuid-Holland liet daarbij gunstige ontwikkelingen zien. Het aantal bezoekers aan Kinderdijk steeg met 22 procent ten opzichte van 2012. Het aantal bezoekers aan het Archeologiehuis steeg met 28 procent ten opzicht van 2012. De oorspronkelijke doelstelling voor 2014 was 106. Vanwege de genoemde toenemende bezoekersaantallen is deze doelstelling bijgesteld naar 110.

Procesresultaten

- In 2012 is de Beleidsvisie Cultureel Erfgoed 2013 -2016 vastgesteld en in 2013 het Uitvoeringsprogramma Cultureel Erfgoed 2013 – 2016. Er is een subsidieregeling Erfgoedlijnen en een subsidieregeling Restauratie Rijksmonumenten Zuid-Holland vastgesteld.
- Erfgoed is opgenomen als identiteitsdrager in de nieuwe Visie voor Ruimte en Mobiliteit, de Verordening Ruimte, de Kwaliteitskaart en in zestien gebiedsprofielen voor ruimtelijke kwaliteit.
- In meer dan 75 procent van de gemeentelijke bestemmingsplannen wordt het provinciaal erfgoedbelang goed meegenomen. Streefgetal was 75%.

Opmerking [#85]: Opgemerkt wordt dat deze restauraties zich in verschillende stadia van uitvoering bevinden, uiteenlopend van het verstrekt zijn van een subsidie tot en met feitelijke afronding van de restauratie op zich. De term 'gerealiseerd' bestrijkt dit hele spectrum. De precieze verdeling van de aantallen in termen van wel of niet afgerond zijn van de restauratie is (nog) niet bekend.

Opmerking [#86]: De formulering suggereert een jaarlijks patroon. Dit kan alleen voor 2013 worden aangetoond, voor 2012 lag het bezoekersaantal beduidend lager.

Opmerking [#87]: Ambtelijk is het volgende aangegeven: In de workflow worden nog dit jaar aan aannemers offertes gevraagd, opdat de uitvoering van feitelijk te nemen maatregelen ter verbetering van de brandveiligheid op 10 januari 2015 kunnen starten. De inbraakveiligheid is op orde is, met de kanttekening dat alleen het doorzetten van camerabeelden naar het provinciehuis nog geregeld moet worden. In relatie tot de tekst in de Terugblik wordt erkend dat de formulering 'is verbeterd' vooruitloopt op een situatie waarvan nu nog geen sprake is.

Opmerking [#88]: Dit oordeel is vooral gericht op het instrument op zich, de beschikbare informatie laat zien dat dit nog in ontwikkeling is en dat hierover met iets meer voorbehoud gerapporteerd had mogen worden.

- Met Duitsland, het Rijk, andere Limes-provincies en Limes-gemeenten wordt gewerkt aan de erkenning van ons deel van de Limes (i.c. Germania Inferior) als UNESCO-werelderfgoed (te verwachten in 2018). Er is tussen deze partijen een Intentieovereenkomst gesloten.
- De Cultuur Historische Hoofdstructuur is in 2014 geactualiseerd. Er is een dimensie (de diepteligging van archeologische waarden) aan toe gevoegd.
- Het Erfgoedhuis heeft zich volgens afspraak meer ontwikkeld tot provinciale taakorganisatie en biedt ondersteuning bij de realisatie van de Erfgoedlijnen. De samenwerking tussen het Erfgoedhuis Zuid-Holland en Zuid-Hollands Landschap heeft vorm gekregen door oprichting van de gemeenschappelijke stichting Erfgoed & Landschap.
- De Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie wordt samen met de gemeenten geactualiseerd.
- De provinciale archeologische collectie is in zijn geheel geregistreerd en ons collectiebeleid is vastgelegd in het Collectieplan Archeologie. De (brand)veiligheid van de collectie is verbeterd door aanpassingen aan het archeologisch Depot.

Opmerking [#89]: Het betreft een nog niet openbare testversie

Opmerking [#90]: Ten behoeve van de brandveiligheid is op verzoek van de provincie een Integraal Plan Brandveiligheid geschreven. Dit IPB heeft tot doel verschillende bouwkundige voorzieningen, brandveiligheidsinstallaties, organisatorische maatregelen en andere voorbereidingsmogelijkheden inzichtelijk te maken, zowel voor de provincie als gebruiker, als voor de eigenaar en voor de beheerder van het gebouw.

Op dit moment is de provincie druk doende met praktische voorbereidingen teneinde in het 1^e kwartaal van 2015 een brandveilige ruimte in te bouwen binnen het bestaande depotgebouw. Daarvoor dient een deel van de collectie verplaatst dan wel verhuisd te worden, kabels en leidingen dienen verlegd te worden, tijdelijke opslag voor de verplaatste collectie dient geregeld te worden, en nieuwe tijdelijke vluchtroutes ontworpen. Daarnaast is reeds gestart met de digitalisering van oudere tekeningen, kaarten en dia's uit het pre-digitale tijdperk; het ligt in de bedoeling dat dit onderdeel van de aanpassingen per 1 juli 2015 gerealiseerd is, waarna een belangrijke brandrisico-factor uit het depot weggenomen zal zijn. Het Calamiteitenplan is deels al gerealiseerd: zo zijn er vluchtroutes vastgesteld, is de organisatie intern en extern vastgesteld (wie doet wat) en zijn een aantal voorzieningen benoemd en aangeschaft (brandblusapparaten, inbraakalarm, rookmelders). Echter met de realisatie van een brandvrije ruimte in het kader van het IPB zullen een groot aantal zaken aangepast of anders aangepakt moeten worden, reden waarom het calamiteitenplan in het 2^e kwartaal van 2015 opnieuw opgesteld zal moeten worden.

Opmerking [#91]: Dit punt is herhaaldelijk uitgevraagd. Dat het gaat om een wettelijke plicht is niet aangetoond. Ook blijkt uit het besluit van het Commissariaat niet dat met deze verplichting rekening is gehouden. De verplichting lijkt wel te bestaan op het gebied van de calamiteitsfunctie (dit verband wordt overigens ontkend door de betreffende ambtenaar). Als dit klopt, is aan de verplichting in 2013 door RTV Rijnmond niet voldaan door de bezuinigingen, zie jaarverslag RTV Rijnmond; zij hebben vanaf 1 januari 2013 de 24-uurs bezetting gestaakt en dus ook de calamiteitsbewaking.

3.4.6 Mediavoorzieningen met een goed bereik

Resultaten

- De omroepen hebben hun wettelijke plicht om per etmaal 24 uur radio te maken en minimaal één uur unieke tv te maken gerealiseerd. Op basis van deze verplichting hebben de omroepen een zendmachtiging ontvangen.

- Provinciale Staten hebben in 2014 een representativiteitsverklaring aan het Commissariaat voor de Media afgegeven. Mede op basis hiervan hebben de omroepen voor de periode 2014-2019 een nieuwe zendmachtiging ontvangen.
- De generieke efficiencykorting van € 2 miljoen is gerealiseerd. Tegen het bekostigingsbesluit 2013 loopt nog een beroepsprocedure.
- Het percentage bibliotheken dat deelneemt aan programma's van Probiblio is 95 procent. Probiblio ondersteunt lokale bibliotheken op het gebied van interbibliothecair leenverkeer, afstemming van collecties op provinciaal niveau, instandhouding en versterking van een bibliothekennetwerk en ontwikkeling en implementatie van innovatieve concepten voor de fysieke bibliotheek. Probiblio helpt daarnaast bij het ontsluiten van informatie over de erfgoedlijnen richting een breed publiek.
- De 'Bibliotheek op school' biedt bibliotheken een strategische aanpak voor de invulling van de educatieve functie voor het primair onderwijs. Er is, sinds de start van het project in 2013, een toename van 14 bibliotheken (nu totaal 16 bibliotheken) die structureel samenwerken met 199 basisscholen. Zij bereiken 52.000 leerlingen om kinderen in staat te stellen goed te lezen en schrijven, mediavaardig te zijn en daarmee een basis te leggen voor adequate school- en arbeidsparticipatie. De doelstelling was een toename van het deelnemend aantal leerlingen met 10% in 2014. Deze doelstelling is ruimschoots gehaald.

Opmerking [#92]: Moet zijn € 1,8 mln.

Opmerking [#93]: Moet zijn 100%. Er is te negatief verantwoord.

Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Telefoon 020 - 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl